

Toimintakertomus ja tilinpäätös

OP-Eläkekassa
2016

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus

Tuloslaskelma
Tase

A-osaston tuloslaskelma
A-osaston tase

B-osaston tuloslaskelma
B-osaston tase

Rahoituslaskelma

Liitetiedot

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Tilinpäätösmerkintä

OP-ELÄKEKASSA

Hallituksen toimintakertomus vuodelta 2016

OP- ELÄKEKASSAN TOIMINTA

OP- Eläkekassan A-osasto hoitaa sen osakkaina olevien OP Ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen ja B-osasto lisäeläketurvan, joka käsittää ennen TEL:n voimaantuloa eläkekassan hoidettavana olleen lisäeläketurvan.

Vuonna 2016 koko OP ryhmän henkilöstön lakisääteinen eläketurva on keskitetty OP- Eläkekassaan.

Vuoden 2016 lopussa eläkekassan toimintapiiriin kuului osakkaina 274 (274) työnantajaa, joista 177 (178) oli osuuspankkeja. Jäseniä eläkekassassa oli noin 11 700 (12 000).

Eläkekassan lukuja ei yhdistellä OP Ryhmän tilinpäätökseen.

Eläkekassa osti kesäkuussa 2016 OP Henkivakuutus Oy:ltä pääomarahasto-osuuksia yhteensä 13 661 173 eurolla sekä joulukuussa 2016 toimintansa lopettavalta OVY Vakuutus Oy:ltä kiinteistörahastoja noin 420 000 eurolla.

ELÄKEHALLINTO

Työeläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2017. Eläkeuudistuksen tavoitteena on pidentää työuria ja pienentää julkisen talouden kestävyysvajetta. Vanhuuseläkeikä nousee asteittain vuodesta 2017 alkaen ja uudet eläkeikärajat koskevat vuonna 1955 syntyneitä ja nuorempia. Eläkkeen karttumisprosentit yhdenmukaistetaan eri ikäisillä ja käyttöön tulee uusia eläkemuotoja, osittainen varhennettu vanhuuseläke ja työuraeläke. Eläkekassan sääntöihin tuli 1.1.2017 alkaen muutamia tarkistuksia ja pieniä muutoksia työeläkelakien sekä muiden lakien muutoksista johtuen.

Vuonna 2016 ei tullut merkittäviä muutoksia lakisääteisiin eläke-etuuksiin eikä eläkkeiden määräytymiseen.

Eläkekassaan saapuneet eläkehakemukset, samoin kuin arviolaskelmapyyntö, on vuoden aikana pääsääntöisesti pystytty käsittelemään tavoiteajassa.

Toimintavuoden aikana annettiin 821 (775) eläkepääöstä mukaan lukien uudet eläkepääöt sekä eläkkeiden muutos-, maksu- ja hylkäyspäätökset. Lisäksi tehtiin 190 (82) arviolaskelmaa.

Eläkekassa myönsi edelleen eniten vanhuuseläkkeitä, joita myönnettiin 399 (352). Uusia työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeitä sekä kuntoutustukipäätöksiä annettiin yhteensä 39 (45). Myönnettyjen eläkkeiden osalta ei ollut havaittavissa merkittävää muutosta edelliseen vuoteen verrattuna.

Eläkekassa antoi ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätöksiä 29 (26) henkilölle. Ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteessä oli vuonna 2016 yhteensä 12 henkilöä. Useimmissa tapauksissa eläkekassa tuki työhön paluuta pitkän sairasloman jälkeen työkokeilun muodossa.

Työeläkeindeksi oli vuonna 2016 sama kuin vuonna 2015, joten vuonna 2016 eläkkeitä ei korotettu toimintavuonna.

Eläkkeensaajia oli toimintavuoden päättyessä 8 528 (8 298). Eläkekassan B-osaston lisäeläkettä sai 331 (354) henkilöä.

VAKUUTUSMAKSU

Eläkekassa peri vakuutusmaksuina A-osastoon 128,3 (109,8) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksu perittiin 22,5 %:n (22,5) mukaan vuodelle 2016 arvioidusta TyEL-palkkasummasta. Yleinen TyEL-maksutaso vuonna 2016 oli 24,0 % (24,0).

B-osastoon ei vakuutusmaksua peritty.

ELÄKEMENOT, VASTUUNJAKOKORVAUKSET JA LAKISÄÄTEISET MAKSUT

Lakisääteisten eläkkeiden eläkemenot olivat 167,9 (137,9) miljoonaa euroa. Eläkekassan B-osastosta maksettiin eläkkeitä ja avustuksia yhteensä noin 81 900 (63 800) euroa. Vastuunjakokorvauksina TyEL -laitosten yhteisestä vastuunjaosta saatiin 23,4 (12,3) miljoonaa euroa. Lakisääteisinä maksuina eläkekassa suoritti osuutena Eläketurvakeskuksen kustannuksista 0,3 (0,3) miljoonaa euroa.

VASTUUVELKA

Eläkekassan vakuutustekninen vastuovelka A-osastossa oli 1 259,7 (1 217,0) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksuvastuuta vastuuvelasta oli 535,3 (565,4) miljoonaa euroa, josta rekisteröityä lisäeläkevastuuta oli 0,8 (0,8) miljoonaa euroa.

Korvausvastuuta oli 597,9 (468,6) miljoonaa euroa, josta rekisteröityä lisäeläkevastuuta oli 0,7 (0,7) miljoonaa euroa.

Vastuuvelkaan sisältyy lisäksi lisävakuutusvastuuta 126,5 (113,5) miljoonaa euroa. Lisävakuutusvastuun määrä muodostaa osan eläkekassan vakavaraisuuspääomistä.

Eläkekassan B-osaston eläkevastuu on laskettu käyttäen 3,5 (3,5) prosentin perustekorkoa. Osaston vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun yhteismäärä oli 0,4 (0,5) miljoonaa euroa. Osaston eläkevastuut kohdistuvat vakuutuskantaan, joka on syntynyt ennen vuoden 1962 TEL-lainsäädännön voimaantuloa.

Kummankin osaston vakuutustekninen vastuovelka on täysin katettu.

SIJOITUSTOIMINTA

Sijoitusmarkkinoiden tuotot olivat hyviä. Erityisesti osakemarkkinoilla tuotot olivat vahvoja. Vaikka risikisimentti heikentyi vuoden alussa merkittävästi, palautui luottamus vähitellen vuoden edetessä. Korko- ja credit-markkinat elpyivät notkahduksestaan selvästi jo vuoden alkupuolella, osakkeissa tervehtyminen vei enemmän aikaa ja eteni markkinasta riippuen eri tahdissa. Eurosijoittajan näkökulmasta dollarin vahvistuminen tuki jälleen kerran dollarimääraisten sijoituskohteiden tuottoja.

Eläkekassan koko sijoitusomaisuuden käypä arvo vuoden lopussa oli 1 452,6 (1 402,4) miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan tulos

Sijoitusomaisuuden kirjanpidollinen nettotuotto oli 61,9 (34,3) miljoonaa euroa. Sijoitusomaisuuden arvonalennuksia kirjattiin 12,4 (14,2) miljoonaa euroa. Myyntivoittoja kirjattiin 65,4 (41,4) ja myyntitappioita 23,7 (19,8) miljoonaa euroa. Koko sijoitusomaisuuden markkinaehtoinen tuotto oli 5,2 (5,8) %.

Osakesijoitukset

Osakemarkkinoilla vuosi oli hyvä, mutta eurooppalaisten osakesijoitusten tuotot jäivät vaatimattomiksi. Eläkekassan noteerattujen osakesijoitusten tuotto oli 5,8 (12,5) %.

Listattujen osakesijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta vuoden lopussa oli 29,6 (29,8) %.

Korkosijoitukset

Korkosijoitusten tuotot olivat odotuksiin nähden hyviä. Heinäkuussa Saksan 10-vuoden lainan korko kävi hetkellisesti ennätysmatalalla tasolla -0,21 prosentissa.

Korkosijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta oli vuoden lopussa 35,3 (37,7) % ja niiden markkinaehtoinen tuotto oli 4,4 (-0,6) %.

Korkosijoitusten modifioitu duraatio oli vuoden lopussa 2,2 (1,5).

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitusten markkina-arvo oli vuoden 2016 lopussa 234,7 (218,7) miljoonaa euroa. Sijoituksista suorien sijoitusten osuus on 115,8 (129,2) miljoonaa euroa (tästä toimitiloissa n. 70 % ja asunnoissa n. 30 %). Epäsuorien kiinteistösijoitusten markkina-arvo oli 118,9 (89,6) miljoonaa euroa. Kiinteistösijoitusten markkina-arvoilla laskettu osuus OP-Eläkekassan sijoitusomaisuudesta oli 16,2 (16,9) % mukaan lukien sijoitukset kiinteistörahastoihin.

Vuoden lopussa asuinhuoneistojen vuokrausaste oli 99,1 (97,6) % ja toimitilojen 82,3 (84,7) %. Toimitilojen suurta vajaakäyttöä selittää kehityskohteiden (kaavoitus tai käyttötarkoituksen muutos) suhteellisen suuri määrä.

Kiinteistösijoitusten vuoden 2016 toteutunut tuotto oli 6,65 (4,70) %.

Vaihtoehtoiset sijoitukset

Vaihtoehtoihin sijoituksiin luetaan raaka-aine-, listaamattomat osake- ja hedge-rahasto –sijoitukset, lainarahastot ja epälikvidit lainat sekä strukturoidut sijoitukset.

Kokonaisuutena vaihtoehtoisten sijoitusten osuus sijoitusomaisuudesta vuoden lopussa oli 16,5 (14,9) %.

Listaamattomien osakkeiden osuus sijoitusomaisuudesta oli 6,4 (5,4) %, hedge-rahastojen 6,8 (6,5) % ja lainarahastojen 2,2 (1,8). Lisäksi matalariskisten epälikvidien lainojen osuus sijoitusomaisuudesta oli 1,1 (0,5) %.

Vaihtoehtoisista sijoituksista parhaiten tuottivat listaamattomat osakkeet, 24,8 %. Hedge-rahastojen tuotto oli 1,9% ja lainarahastojen 3,7%. Matalariskisten epälikvidien sijoitusten tuotto oli -0,7%.

RISKIENHALLINTA

Eläkekassan toiminnan tavoitteena on hoitaa lakisääteisen eläketurvan vakuuttaminen siten, että vuodesta toiseen vakuutusmaksutaso säilyy tasaisena ja alittaa työeläkejärjestelmän keskimääräisen maksutason. Toiminnan merkittävin riski liittyy siihen, että toteutunut sijoitusomaisuuden tuotto jäisi alle eläkejärjestelmän keskimääräisen toteutuneen sijoitustoiminnan tuoton. Riskin toteutuessa useampana vuotena peräkkäin tämä johtaisi vakuutusmaksutason korottamiseen.

Sijoitustoiminnasta vastaa eläkekassan hallitus, joka hyväksyy eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitusomaisuudelle tuotto- ja riskitasot sekä tavoitejakauma, sen vaihteluvälit, vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset (mm. sijoitussalkun Value at Risk 95 % luottamustasolla ja 1 kk pitoajalla).

Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii vuosittain ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Tämän pohjalta sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonteen asettamat vaatimukset sijoitustoiminnalle turvaavuuden, tuottavuuden ja likviditeetin osalta sekä eläkekassan riskinkantokyky. Lisäksi huolehditaan lakisääteisen eläkevakuutuksen luonteen mukaisesti sijoitusten tarkoituksenmukaisesta hajauttamisesta.

Sijoitustoiminnan tuottojen vuotuista vaihtelua vastaan tasoittavana elementtinä toimii toimintapääoma, johon sisältyy omana eränään myös lisävakuutusvastuu. Vuoden aikana eläkekassan toimintapääoman taso ylitti eläkejärjestelmän toimijoiden keskimääräisen toimintapääomatason. Sijoitussuunnitelman noudattamista valvotaan seuraamalla sijoitusomaisuuden toteutunutta allokaatiota ja sijoitustoimintaan kohdistuvia muita rajoituksia. Vakavaraisuustasosta, sijoitussuunnitelman ja muiden sääntöjen ja määräysten noudattamisesta raportoitii säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

HOITOKULUT JA HENKILÖSTÖ

OP Osuuskunta on tuottanut taloushallintoon ja riskienhallintaan liittyvät palvelut. Liikekulut on kohdistettu aiheuttamisperiaatteen mukaisesti eläkelaitoksille.

Eläkekassan omaisuudenhoitosopimukset päivitettiin vuoden aikana vastamaan OP Ryhmän vakuutus- ja eläkeyhteisöjen sijoitustoiminnan vuonna 2015 toteutettua keskittämistä OPn Varallisuudenhoitoon. Uudessa sopimuksessa täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimus OP Varainhoidon kanssa kattaa koko sijoitusomaisuuden. Palkkioperusteita yksinkertaistettiin, mutta palkkion taso pysyi samana. Sijoitustoiminnan operatiivisesta hoitamisesta vastaa OP Varallisuudenhoidon Vakuutus- ja eläkeyhteisöt –osasto.

Eläkekassan eläkeyksikön henkilöstö hoitaa sekä OP-Eläkekassan että OP-Eläkesäätiön eläkehallinnon ja kulut jaetaan niiden kesken lähtökohtaisesti eläkkeensaajien ja vakuutettujen lukumäärien suhteessa.

Eläkekassan palveluksessa oli vuoden 2016 lopussa 7 henkilöä. Eläkekassa noudattaa OP Osuuskunnan palkitsemis- ja kannustejärjestelmiä.

Eläkekassan hoitokulut olivat 1,8 (1,8) miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan hoitokulut 1,3 (1,5) miljoonaa euroa.

Toimintavuonna eläkekassa on käyttänyt Porasto Oy:n rekisteri-, laskenta-, aktuaari- ja vakuutusmatemaattisia palveluja sekä asiantuntijalääkäripalveluja. Eläkekassa omistaa Porasto Oy:n kanta- ja etuosakkeista noin 13 %.

TALOUDELLINEN TULOS JA VAKAVARAISUUS

Eläkekassan kirjanpidolliseksi tulokseksi muodostui lisävakuutusvastuun 13,6 miljoonan euron kartuttamisen jälkeen (31,7 miljoonan euron purkamisen) 0,0 (0,0) miljoonaa euroa. B-osaston tulos oli +148 euroa (-43 tuhatta euroa).

Vakavaraisuuspääoman määrä vuoden lopussa oli 387,0 (353,8) miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääomaan sisältyi arvostuseroja 192,1 (173,1) miljoonaa euroa ja omaa pääomaa sekä lisävakuutusvastuuta yhteensä 151,0 (137,8) miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääomassa huomioitava tasoitusvastuun määrä oli 21,5 (23,6) miljoonaa euroa. Lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä oli 4 % vakuutettujen palkkasummasta eli 22,8 (19,2) miljoonaa euroa. Sen vaikutus vakavaraisuusasteeseen oli 2,0 % (1,8).

Eläkekassan vakavaraisuusraja oli 179,3 (145,8) miljoonaa euroa, vakavaraisuusaste oli 34,8 (33,5) % ja vakavaraisuusasema 2,2 (2,1).

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Eläkehakemusten lukumäärät tulevat edelleen kasvamaan suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Myös eläkekassan maksamat eläkkeet jatkavat tasaista kasvua tulevina vuosina.

Korkotason laskun seurauksena korkosijoitusten tuotto-odotukset ovat jatkossa hyvin alhaiset. Eläkekassan sijoitussalkkua on edelleen tarkoitus kehittää niin, että suorien ja epäsuorien kiinteistösijoitusten sekä pääomarahastojen osuutta salkusta tullaan hallitusti kasvattamaan.

Eläkekassan tavoitteena on pitää vakuutusmaksutaso tasaisena ja alle yleisen TyEL-tason hyvän sijoitustoiminnan tuloksen sekä alhaisten toimintakulujen avulla.

HALLINTO

Hallinnon kokoukset

Edustajisto kokoontui kaksi kertaa. Varsinaiset kokoukset pidettiin 24.4.2016 ja 20.12.2016 Helsingissä. Huhtikuussa pidetyssä kokouksessa edustajisto käsitteli vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myönsi tili- ja vastuuvapauden. Joulukuussa pidetyssä kokouksessa edustajisto käsitteli sijoitustoiminnan suuntaviivat vuodelle 2017, valitsi hallituksen jäsenet, päätti kokouspalkkioista ja hyväksyi eläkekas-
san sääntömuutoksen.

Edustajiston tarkastusvaliokunta kokoontui 17.3.2016 ja 19.10.2016.

Hallituksen kokouksia pidettiin vuoden aikana 10 kertaa.

ORGANISAATIO

Henkilökunta 31.12.2016

Johto

Erkko Ryynänen, toimitusjohtaja

Sähköpostiosoite:

erkko.ryynanen@op.fi

Eläkeyksikkö

Elisa Rauhamaa, eläkehallintopäällikkö 30.10.2016 saakka,
Marja Koponen 18.9.2016 alkaen

elisa.rauhamaa@op.fi
marja.koponen@op.fi

toimitusjohtajan varahenkilö

Anne Aikavuori, eläkekäsittelijä

anne.aikavuori@op.fi

Heli Lystilä, eläkekäsittelijä

heli.lystila@op.fi

Erja Manninen, eläkekäsittelijä

erja.manninen@op.fi

Pia Nurmi, eläkekäsittelijä

pia.nurmi@op.fi

Aija Telamo, eläkekäsittelijä

aija.telamo@op.fi

Assistentti

Tiina Takamäki, OP-Palvelut Oy, toimitila- ja assistenttipalvelut
1.11.2016 alkaen

tiina.takamaki@op.fi

Controller

Jouni Mäkinen, OP Osuuskunta, taloushallintopalvelut

jouni.s.makinen@op.fi

Vastuullinen aktuaari

Kalervo Koistinen, SHV, Oy Porasto Ab

Asiantuntijalääkäri

Asiantuntijalääkäripalvelut on toimittanut Oy Porasto Ab.

Tilintarkastajat

Osakkaiden valitsemana tilintarkastajana toimi KHT-yhteisö KPMG Oy Ab ja vastuullisena tilintarkastajana KHT Paula Pasanen ja varatilintarkastajana KHT-yhteisö KPGM Oy Ab.

Jäsenten valitsemana tilintarkastajana toimi KHT Juha-Pekka Mylén ja varatilintarkastajana KHT Janna Kivimäki.

Hallitus 2016

Varsinaiset jäsenet

Outi Taivainen, henkilöstöjohtaja, puheenjohtaja, OP Osuuskunta

Tom Dahlström, strategiajohtaja, varapuheenjohtaja, OP Osuuskunta

Riitta Lampinen, rahoitusasiantuntija, Oulun Osuuspankki

Arja Minkkinen, pääluottamusmies, OP Osuuskunta

Pekka Rintala, luottojohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki

Jarmo Viitanen, toimitusjohtaja, Länsi-Uudenmaan Osuuspankki

Henkilökohtaiset varajäsenet em. järjestyksessä

Erkki Böös, projektijohtaja, OP-Palvelut Oy
 Harri Luhtala, talousjohtaja, OP Osuuskunta
 Sari Neuvonen, sijoitusneuvoja, Suur-Savon Osuuspankki
 Aija Heikkilä, verkkopalvelusiantuntija, OP-Palvelut Oy
 Outi Savola, pankkilakimies, Länsi-Uudenmaan Osuuspankki
 Olli Näsi, toimitusjohtaja, Satakunnan Osuuspankki

Edustajisto 2015 – 2018

Työnantajien edustajat

Mervi Väisänen, markkinoinnin lehtori, Sotkamo, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto, puheenjohtaja
 Kalle Arvio, toimitusjohtaja, Siikajoki, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto, 7.4.2016 saakka
 Anne Harju, toimitusjohtaja, Sallan Osuuspankki
 Leif Enberg, yrittäjä, Korsnäs, OP Osuuskunnan hallintoneuvosto
 Timo Kangaspuu, maanviljelijä, Ruovesi, Pirkanmaan OP-liitto
 Pauli Kröger, toimitusjohtaja, Kuopio, Pohjois-Savon OP-liitto
 Jussi Kuvaja, toimitusjohtaja, Nakkila, Satakunnan OP-liitto
 Tiia Leinonen, projektipäällikkö, Naantali, Varsinais-Suomen OP-liitto
 Teuvo Perätalo, toimitusjohtaja, Pudasjärvi, Pohjois-Pohjanmaan OP-liitto
 Matti Punkari, johtaja, Tuusula, Etelä-Suomen OP- liitto
 Riitta Rahkola, maatalousyrittäjä, Kokkola, Keski- Pohjanmaan OP-liitto
 Arja Tiensuu, yrittäjä, Mikkeli, Suur-Savon OP- liitto
 Tarja Viljakainen, yrittäjä, Miehikkälä, Kaakkois-Suomen OP-liitto

Työntekijöiden edustajat

Paula Vedenoja, markkinointiasistentti, Raahe, Pohjois-Pohjanmaan OP-liitto, varapuheenjohtaja
 Juha Bäck, tiimipäällikkö, Tampere, Pirkanmaan OP-liitto
 Markku Hagelin, myyntijohtaja, Järvenpää, Etelä- Suomen OP-liitto
 Henna Hälvä, palveluneuvoja, Kokkola, Keski-Pohjanmaan OP-liitto
 Irma Kaisla, lakiasiantuntija, Naantali, Varsinais- Suomen OP-liitto
 Jussi Kulmala, viestintäasiantuntija, Helsinki, OP-Palvelut Oy
 Inkeri Kuloharju, sijoituspäällikkö, Pori, Satakunnan OP-liitto
 Mikko Lahdenperä, pankinjohtaja, Helsinki, Helsingin OP Pankki
 Eija Loimula, HR- asiantuntija, Mikkeli, Suur-Savon OP-liitto
 Harri Nieminen, kehityspäällikkö, Helsinki, OP Palvelut Oy,
 Marjo Närhi, varainhoitaja, Kuopio, Pohjois-Savon OP-liitto
 Tiina Sudensalmi, asiakkuuspäällikkö, Taipalsaari, Kaakkois-Suomen OP-liitto

Edustajiston tarkastusvaliokunta 2015 - 2018

Osakkaiden edustajat

Teuvo Perätalo, puheenjohtaja
 Leif Enberg

Jäsenten edustajat

Tiina Sudensalmi, varapuheenjohtaja
 Marjo Närhi

Läsnäolo- ja puheoikeudella

Mervi Väisänen, edustajiston puheenjohtaja
 Paula Vedenoja, edustajiston varapuheenjohtaja

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma	Viite	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
Vakuutusmaksutulo					
Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksut	2		128 306 454,34		109 812 368,60
Sijoitustoiminnan tuotot	7		114 673 541,58		83 085 395,02
Korvauskulut					
Lakisääteisten eläkkeiden maksetut korvaukset	3	-144 522 966,02		-125 590 894,81	
Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos		-59 900 204,00		-69 442 505,00	
Kannansiirron osuus		1 082 661,00		32 677 953,00	
Muiden eläkkeiden maksetut korvaukset	3	-81 875,61		-63 830,73	
Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos		81 833,00	-203 340 551,63	20 753,00	-162 398 524,54
Vakuutusmaksuvastuun muutos					
Lakisääteiset eläkkeet	2	17 147 515,32		-71 108 169,69	
Kannansiirron osuus		-2 059 298,00		91 381 464,00	
Muut eläkkeet		142,00	15 088 359,32	33,00	20 273 327,31
Hoitokulut	4,5,6		-1 839 575,26		-1 794 165,33
Sijoitustoiminnan kulut	7		-52 766 606,48		-48 834 502,21
Vakuutustekninen tulos			121 621,87		143 898,85
Muu kuin vakuutustekninen laskelma					
Muut tuotot			150,00		2 140,00
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta			121 771,87		146 038,85
Tuloverot					
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot			-121 771,87		-146 038,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)			0,00		0,00

TASE

VASTAAVAA	Viite	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	8	1 093 045,00	1 055 391,87
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	9, 10	97 856 671,18	91 782 551,33
Lainasaamiset omilta kiinteistöyrityksiltä		2 614 600,00	2 754 300,00
		100 471 271,18	94 536 851,33
Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin			
Rahoitusmarkkinavälineet osakkaana			
olevalta työnantajayritykseltä	9	9 408 820,89	7 418 040,69
		9 408 820,89	7 418 040,69
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	9, 11	790 728 479,47	767 986 146,12
Rahoitusmarkkinavälineet	9	340 281 187,27	224 699 853,62
		1 131 009 666,74	992 685 999,74
		1 240 889 758,81	1 094 640 891,76
Saamiset			
	12		
Arvopaperikauppasaamiset		1 924 728,24	172 817,68
Annetut vakuudet johdannaisista		3 300 000,00	0,00
Muut saamiset		14 949 219,63	14 427 751,22
		20 173 947,87	14 600 568,90
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
	8		
Muut aineelliset hyödykkeet		3 780,00	3 780,00
Rahat ja pankkisaamiset		31 573 703,21	135 512 469,66
		31 577 483,21	135 516 249,66
Siirtosaamiset			
	13	6 420 477,56	5 898 189,69
		1 300 154 712,45	1 251 711 291,88

VASTATTAVAA

31.12.2016

31.12.2015

Oma pääoma	15				
Vararahasto		6 185 750,36		6 185 750,36	
Muut rahastot		2 747,45		2 747,45	
Edellisten tilikausien ylijäämä		19 098 161,31		19 098 161,31	
Tilikauden ylijäämä		<u>0,00</u>	25 286 659,12	<u>0,00</u>	25 286 659,12
Vakuutustekninen vastuuvélka	17				
Lakisäáteisét eläkkeet					
Vakuutusmaksuvastuu		535 282 386,00		565 428 315,00	
Korvausvastuu		597 942 038,00		538 041 834,00	
Lisävakuuusvastuu		<u>126 499 257,56</u>		<u>113 500 843,88</u>	
		1 259 723 681,56		1 216 970 992,88	
Muut eläkkeet					
Vakuutusmaksuvastuu		3 710,00		3 852,00	
Korvausvastuu		<u>382 293,00</u>		<u>464 126,00</u>	
		<u>386 003,00</u>	1 260 109 684,56	<u>467 978,00</u>	1 217 438 970,88
Velat	18				
Tilittämättömät verot		3 796 260,00		3 177 535,27	
Muut velat		<u>7 410 804,21</u>	11 207 064,21	<u>5 227 704,44</u>	8 405 239,71
Siirtovelat	19		<u>3 551 304,56</u>		<u>580 422,17</u>
			<u>1 300 154 712,45</u>		<u>1 251 711 291,88</u>

OP-ELÄKEKASSA A-OSASTO

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
Vakuutusmaksutulo				
Lakisääteisten eläkkeiden kannatusmaksut		128 306 454,34		109 812 368,60
Sijoitustoiminnan tuotot		114 672 885,94		83 084 551,80
Korvauskulut				
Lakisääteisten eläkkeiden maksetut korvaukset	-144 522 966,02		-125 590 894,81	
Lakisääteisten eläkkeiden korvausvastuun muutos	-59 900 204,00		-69 442 505,00	
Kannansiirron osuus	<u>1 082 661,00</u>	-203 340 509,02	<u>32 677 953,00</u>	-162 355 446,81
Vakuutusmaksuvastuun muutos				
Lakisääteiset eläkkeet	17 147 515,32		-71 108 169,69	
Kannansiirron osuus	<u>-2 059 298,00</u>	15 088 217,32	<u>91 381 464,00</u>	20 273 294,31
Hoitokulut		-1 838 979,83		-1 793 412,25
Sijoitustoiminnan kulut		<u>-52 766 594,47</u>		<u>-48 834 489,85</u>
Vakuutustekninen tulos		121 474,28		186 865,80
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot		<u>150,00</u>		<u>2 140,00</u>
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta		121 624,28		189 005,80
Tuloverot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot		<u>-121 771,87</u>		<u>-146 038,85</u>
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		<u><u>-147,59</u></u>		<u><u>42 966,95</u></u>

OP-ELÄKEKASSA A-OSASTO

TASE

VASTAAVAA	31.12.2016		31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikutteiset menot	1 093 045,00		1 055 391,87
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	97 856 671,18	91 782 551,33	
Lainasaamiset omilta			
kiinteistöyrityksiltä	2 614 600,00	2 754 300,00	
	100 471 271,18	94 536 851,33	
Sijoitukset osakkaana oleviin työntantajyrityksiin			
Rahoitusmarkkinavälineet osakkaana			
olevilta työntantajyrityksiltä	9 408 820,89	7 418 040,69	
	9 408 820,89	7 418 040,69	
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	790 728 479,47	767 986 146,12	
Rahoitusmarkkinavälineet	339 395 208,41	223 779 483,24	
	1 130 123 687,88	991 765 629,36	1 093 720 521,38
Saamiset			
Arvopaperikauppasaamiset	1 924 728,24	172 817,68	
Annetut vakuudet johdannaisista	3 300 000,00	0,00	
Muut saamiset	14 949 219,63	14 427 751,22	14 600 568,90
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Muut aineelliset hyödykkeet	3 780,00	3 780,00	
Rahat ja pankkisaamiset	31 283 499,96	31 287 279,96	135 174 783,36
			135 178 563,36
Siirtosaamiset	6 403 217,29		5 880 976,58
	1 298 961 270,07		1 250 436 022,09

VASTATTAVAA	31.12.2016		31.12.2015	
Oma pääoma				
Vararahasto	6 185 750,36		6 185 750,36	
Muut rahastot	2 747,45		2 747,45	
Edellisten tilikausien ylijäämä	18 290 869,52		18 247 902,57	
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	<u>-147,59</u>	24 479 219,74	<u>42 966,95</u>	24 479 367,33
Vakuutustekninen vastuuvelka				
Lakisääteiset eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu	535 282 386,00		565 428 315,00	
Korvausvastuu	597 942 038,00		538 041 834,00	
Lisävakuutusvastuu	<u>126 499 257,56</u>	1 259 723 681,56	<u>113 500 843,88</u>	1 216 970 992,88
Velat				
Tilittämättömät verot	3 796 260,00		3 177 535,27	
Muut velat	<u>7 410 804,21</u>	11 207 064,21	<u>5 227 704,44</u>	8 405 239,71
Siirtovelat		<u>3 551 304,56</u>		<u>580 422,17</u>
		<u>1 298 961 270,07</u>		<u>1 250 436 022,09</u>

OP-ELÄKEKASSA B-OSASTO

TULOSLASKELMA

Vakuutustekninen laskelma	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2015
Sijoitustoiminnan tuotot		
Korkotuotot	655,64	843,22
Korvauskulut		
Muiden eläkkeiden maksetut korvaukset		
Vanhuuseläkkeet	-46 611,34	-46 879,60
Perhe-eläkkeet	-4 268,02	-4 302,77
Hautausavustukset	-30 996,25	-12 648,36
	-81 875,61	-63 830,73
Muiden eläkkeiden korvausvastuun muutos		
	81 833,00	-42,61
		20 753,00
		-43 077,73
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Muut eläkkeet	142,00	33,00
Hoitokulut		
Muut hoitokulut	-595,43	-753,08
Sijoitustoiminnan kulut		
Muut kulut	-12,01	-12,36
Vakuutustekninen tulos	147,59	-42 966,95
Muu kuin vakuutustekninen laskelma		
Ylijäämä (alijäämä) varsinaisesta toiminnasta	147,59	-42 966,95
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	147,59	-42 966,95

OP-ELÄKEKASSA B-OSASTO

TASE

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
Sijoitukset		
Muut sijoitukset		
Rahoitusmarkkinavälineet	885 978,86	920 370,38
Muu omaisuus		
Rahat ja pankkisaamiset	290 203,25	337 686,30
Siirtosaamiset		
Korkosaamiset	17 260,27	17 213,11
	<u>1 193 442,38</u>	<u>1 275 269,79</u>

VASTATTAVAA

Oma pääoma				
Edellisten tilikausien ylijäämä	807 291,79		850 258,74	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	<u>147,59</u>	807 439,38	<u>-42 966,95</u>	807 291,79
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Muut eläkkeet				
Vakuutusmaksuvastuu	3 710,00		3 852,00	
Korvausvastuu	<u>382 293,00</u>	<u>386 003,00</u>	<u>464 126,00</u>	<u>467 978,00</u>
	<u>1 193 442,38</u>		<u>1 275 269,79</u>	

RAHOITUSLASKELMA

	2016	2015
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0,00	0,00
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	55 669 127,36	140 529 888,69
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset tai realisoitumattomat arvonn muutokset	12 419 053,80	14 205 531,23
Suunnitelman mukaiset poistot	143 307,27	122 623,98
Muut oikaisut	-39 320 902,48	-21 542 364,93
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	28 910 585,95	133 315 678,97
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	-4 343 756,28	-479 358,66
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-10 678 306,79	1 506 252,39
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	13 888 522,88	134 342 572,70
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-2 124 272,40	-607 305,89
Maksetut välittömät verot	-121 771,87	-146 038,85
Liiketoiminnan rahavirta	11 642 478,61	133 589 227,96
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-160 528 800,82	-127 046 580,28
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	44 996 508,89	30 288 407,03
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä	-48 953,13	-85 666,13
Investointien rahavirta	-115 581 245,06	-96 843 839,38
Rahoituksen rahavirta		
Maksut omaan pääomaan netto	0,00	0,00
Lainojen nostot	0,00	0,00
Lainojen takaisinmaksut	0,00	0,00
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	-103 938 766,45	36 745 388,58
Rahavarat tilikauden alussa	135 512 469,66	98 767 081,08
Rahavarat tilikauden lopussa	31 573 703,21	135 512 469,66

LIITETIEDOT

1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Vakuutusmaksutulo
3. Korvauskulut
4. Hoitokulut
5. Tilintarkastajan palkkiot
6. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot
7. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely
8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset
9. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero
10. Kiinteistösijoitusten erittelyt
11. Osakkeet ja osuudet
12. Saamiset
13. Siirtosaamiset
14. Saaminen vastuunjaosta
15. Oma pääoma
16. Velka vastuunjakoon
17. Vakuutustekninen vastuovelka
18. Velat
19. Siirtovelat
20. Vakuudet ja vastuusitoumukset
21. Lähipiiriliiketoimet
22. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot
23. Tiivistelmä tunnusluvuista
24. Sijoitusjakauma käyvin arvoin
25. Tulosanalyysi
26. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle
27. Riskienhallinnan liitetiedot

Liite 1. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1.1 Yleistä

OP-Eläkekassan A-osasto hoitaa sen osakkaina olevien OP Ryhmän työnantajien henkilöstön lakisääteisen eläketurvan vakuuttamisen ja B-osasto lisäeläketurvan, joka käsittää ennen TEL:n voimaantuloa eläkekassan hoidettavana olleen lisäeläketurvan. OP-Eläkekassan lukuja ei yhdistellä OP Ryhmän IFRS –tilinpäätökseen.

Jäljennös OP-Eläkekassan tilinpäätöksestä on saatavissa OP Ryhmän pääkonttorista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510 Helsinki.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita

1.2 Laatimisperusta

Tilinpäätös on laadittu ja esitetty voimassa olevien eläkekassaa koskevien lakien sekä Finanssivalvonnan antamien säännösten ja määräysten mukaisesti.

OP-Eläkekassan tytäryhtiöt ovat asunto- ja kiinteistöyhtiöitä tai osakkuusyhtiösijoituksia. OP-Eläkekassa ei laadi konsernitilinpäätöstä, sillä tytäryhtiöt eivät ole yhteisvaikutukseltaan olennaisia oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernista päättyneeltä ja sitä edeltäneeltä tilikaudelta, eikä tytäryhtiöiden yhdistelemättä jättäminen vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista eläkekassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Eläkekassa ei myöskään harjoita liiketoimintaa. Eläkekassa on vakuutus- ja eläkelaitos, joka vakuutustoimintaa liikemäisesti harjoittamatta myöntää toimintapiiriinsä kuuluville henkilöille ja näiden edunsaajille eläkkeitä ja niihin verrattavia muita etuuksia. Eläkekassan varat on tarkoitettu eläkkeiden ja muiden etuuksien sekä hoitokulujen maksamista varten. Eläkekassan tuloslaskelma laaditaan yleensä niin, että tulos päättyy nolnaan.

Sijoituksina käsiteltävien tytär- ja osakkuusyhtiöiden yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna olennaisuusperiaatteen mukaisesti oikean ja riittävän kuvan antamista eläkekassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Yhdistelemättä jättämisellä ei myöskään ole vaikutusta eläkekassan vakavaraisuuteen. Eläkekassan taloudellista asemaa kuvaa eläkekassan vakavaraisuusasema ja vastuuvelan katteena oleva varallisuus.

Tytär- ja osakkuusyhtiösijoitusten arvonalentumiset, keskinäisten kiinteistöyhtiöiden vastikekulut sekä vuokratuotot näkyvät eläkekassan tuloslaskelmalla, ilman konsernitilinpäätöksen laatimista ja kate- sekä vakavaraisuuslaskennassa omistukset ovat käyvissä arvoissa. Eläkekassan omistamia asunto- ja kiinteistöyhtiöitä / tytär- ja osakkuusyhtiösijoituksia koskevat tulos- ja oman pääoman ja mahdolliset ulkopuoliset laina- tiedot annetaan taseen liitetietoina.

Osastojen A ja B tuotot ja kulut jaetaan tilinpäätöksessä niiden osuuksiin ja tilinpäätös tehdään molempien osalta erikseen. OP-Eläkekassan tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin tai tilinpäätöshetkellä tätä alempaan käypään arvoon perustuen. Tuloslaskelmaan kirjaamattomat sijoitusten ja johdannaisten arvotuserot sekä ei-suojaavien johdannaisten mahdolliset enimmäistappiot otetaan huomioon vakavaraisuudessa.

1.3 Ulkomaan rahan määräiset erät

OP-Eläkekassan tilinpäätös laaditaan euroina, joka on eläkekassan toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset, saamisluontoiset sijoitukset sekä velat on muutettu Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä noteeraamaan kurssiin. Muut sijoitukset on arvostettu hankintahetken valuuttakurssiin tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän kurssiin kuitenkin niin, että arvostamisessa ei ole eroteltu valuuttakurssin ja markkinahinnan vaikutusta. Valuuttakurssierot esitetään sijoitustoiminnan muissa tuotoissa ja kuluissa.

1.4 Vastuuvetka ja vastuunjakoerät

Vakuutustekninen vastuuvetka lasketaan eläkekassan laskuperusteiden mukaisesti ja vastuuvetlan kirjaus perustuu Porasto Oy:n laatimaan eläkevastuulaskelmaan. Vastuunjakoerät kirjataan Eläketurvakeskuksen laskelmien ja Porasto Oy:n ennusteen mukaisesti. Lisävakuutusvastuuta on kartutettu tilikautena hallituksen päätöksen mukaisesti.

Henkilön vastuuvetlan on aina oltava vähintään laskentahetkellä oikeutetusta vapaakirjasta laskettavan vastuuvetlan suuruinen. Muusta syystä kuin kuolemasta aiheutuvaa poistuvuutta ei oteta vastuuvetkaa laskettaessa huomioon.

Vastuuvetka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta. Korvausvastuuseen sisällytetään sellaiset eläketapaukset, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen laskentahetkeä. Vastuun määrä on vastaisten eläke-erien laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo. Työkyvyttömyyseläkkeiden vastuu lasketaan kuten määrääikaisten vanhuuseläkkeiden vastuu.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan niiden henkilöiden osalta, joiden eläketapahtuma ei ole sattunut laskentahetkeen mennessä. Vastuun määrä on vastaisten, laskentahetkeen mennessä karttuneiden eläkkeiden ja hautausavustusten laskentahetkeen vakuutusmatemaattisesti diskontattu pääoma-arvo.

1.5 Sijoitukset

1.5.1 Käyvän arvon määräytyminen

Kiinteistökohteet arvioidaan kohteittain nettotuoton, sijainnin ja markkinatilanteen perusteella vuosittain. Arvioinnissa käytetään sekä eläkekassan omaa että ulkopuolista asiantuntemusta.

Niiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden, jotka noteerataan virallisessa arvopaperipörssissä tai jotka muuten ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, käypänä arvona käytetään tilinpäätöspäivän viimeistä jatkuvan kaupankäynnin mukaista ostokurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Mikäli tilinpäätöspäivä ei ole kaupantekopäivä tai milloin noteerausta ei ole, käytetään tätä päivää edeltävää viimeistä vastaavaa kurssia.

Muiden osakkeiden ja rahoitusmarkkinavälineiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa tai jäljellä olevaa hankintahintaa.

Talletusten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa. Saamisten käypänä arvona pidetään nimellisarvoa tai tätä alemmaa todennäköistä arvoa.

1.5.2 Kiinteistösijoitukset

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on eläkekassan omassa tai sen henkilökunnan käytössä, luetaan sijoituskiinteistöksi.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintameno, joka sisältää transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen kiinteistösijoitukset arvostetaan hankintameno tai sitä alemmaan käypään arvoon.

1.5.3 Osakkeet ja osuudet

Sijoitusomaisuusosakkeet ja -osuudet on arvostettu taseessa hankintameno tai sitä alemmaan käypään arvoon. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan. Osakkeiden ja osuuksien arvostus on suoritettu keskihintaperiaatteella.

Käyttöomaisuudeksi katsottavat osakkeet ja osuudet on arvostettu hankintameno tai sitä alemmaan käypään arvoon, mikäli arvonalentumista pidetään pysyvänä. Hankintameno lasketaan fifo-menetelmää käyttäen.

1.5.4 Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja rahamarkkinainstrumentit.

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintamenon tai niitä alemman käyvän arvon määräisenä. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen.

1.5.5 Johdannaissopimukset

Johdannaissopimukset sisältävät korko- ja valuuttajohdannaiset. Kaikki johdannaissopimukset on käsitelty kirjanpidossa ei-suojaavina, vaikka ne olisivatkin operatiivisesti suojaavia. Tilinpäätöshetkellä auki olevat sopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon. Arvostustappiot kirjataan kokonaan tuloslaskelmaan, arvostusvoittoa ei kirjata.

1.5.6 Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin

Eläkekassan omistamat osakkaina olevien työnantajayritysten osakkeet ja osuudet, työnantajayritysten liikkeeseen laskemat velkakirjat sekä muut saamiset ja sijoitukset kirjataan taseessa erään "Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin".

Edellä mainitut sijoitukset arvostetaan taseessa hankintamenuon tai sitä alemmaan käypään arvoon. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa enintään alkuperäiseen hankintahintaan.

1.6 Aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta 2-10 vuodessa ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta 3-5 vuodessa.

1.7 Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Kirjanpidossa tehdyt suunnitelman ylittävät EVL:n poistot on esitetty tuloslaskelmassa omana eränään poistoeron muutoksena.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Koneet ja kalusto	3-10 vuotta
Atk-laitteet	3-5 vuotta
Liike ja teollisuusrakennukset	20-50 vuotta
Rakennusten aineettomat oikeudet	10-15 vuotta
Aktivoidut korjaus- ja muutostyöt	10-20 vuotta

1.8 Työsuhde-etuudet

1.8.1 Eläke-etuudet

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassasta otetulla eläkevakuutuksella. Vakuutusmaksut on kirjattu tilikauden tuloslaskelmaan suoriteperusteisesti. Osa työntekijöistä kuuluu lisäksi OP-Eläkesäätiön lisäeläketurvan piiriin. Eläkevastuun määrä on tilinpäätöshetkellä täysin katettu.

1.8.2 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitsemisjärjestelmä jakautuu yritysکوhtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

OP-Eläkekassan lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkitsemisjärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 – 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 – 2017 ja tavoitepalkkio maksetaan rahana palkitsemisjärjestelmän ehtojen mukaisesti.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 – 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OP Yrityspankin liikkeeseen laskemina debenttureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 – 2020.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.8.3 Henkilöstörahasto

Yhtiö kuuluu OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.9 Pakolliset varaukset

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.10 Hoitokulut toiminnoittain ja verot

Hoitokulut kohdistetaan toiminnoille pääsääntöisesti aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Osa kuluista jaetaan työajan jakautumisen perusteella. Toimintokohtaiset kulut esitetään tuloslaskelmassa hoitokuluissa ja sijoitus-toiminnan kuluissa (kiinteistö- ja muun sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kulut).

Hoitokulut jaetaan OP-Eläkekassan ja OP-Eläkesäätiön kesken aiheuttamisperiaatteen mukaisesti.

Tilikauden verot on laskettu verosäännösten mukaisesti laskettavaan verotettavaan tulokseen perustuen. Laskennallista verovelkaa ei ole esitetty tilinpäätöksessä taseessa eikä erillisenä liitetietona määrän epäolennaisuuden johdosta.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Tunnusluvut lasketaan Finanssivalvonnan eläkekassoilta antaman määräyksen mukaisesti.

Maksetut eläkkeet

- + eläkkeensaajille maksetut eläkkeet
- + maksetut korvaukset
- + vastuunjakokorvaukset

Liikevaihto

- + vakuutusmaksutulo
- + sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa
- + muut tuotot

Kokonaishoitokulut

- + tuloslaskelman erä hoitokulut
- + sijoitustoiminnan hoitokulut
- + työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokuluja

Kokonaistulos

- + vakavaraisuuden kartuttaminen vakuutusmaksuilla
- + sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin
- + varojen sisäinen siirto A osastolta B osastolle

Vakavaraisuuspääoma

- kuvan muodossa on esitettävä
 - Vakavaraisuusraja
 - Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä
 - Vakavaraisuuspääoma

Eläkevarat

- + taseen vastuuvelka
- + varojen arvostuserot

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon aikapainotetut kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa käyttäen.

TyEL-palkkasumma

Tilinpäätösajankohdan mukainen palkkasumma- ja työtulosumma-arvio koko vuodelta.

Vakuutusten, vakuutettujen ja eläkkeensaajien lukumäärä

Lukumäärä tilinpäätöshetkellä. TyEL-vakuutetuista, joiden tiedot ilmoitetaan eläkekassalle kuukausittain, lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran. Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

Liite 2. Vakuutusmaksutulo

	2016	2015
Lakisääteisten eläkkeiden vakuutusmaksutulo		
TEL:n mukainen vakuutusmaksutulo		
Työnantajan osuus	93 546 462	80 895 577
Työntekijäin osuus	34 759 993	28 916 792
	<u>128 306 454</u>	<u>109 812 369</u>
Vakuutusmaksuvastuun muutos		
Lakisääteiset eläkkeet		
TyEL	-30 145 929	74 083 273
Lisävakuutusvastuu	12 998 414	-2 975 103
	<u>-17 147 515</u>	<u>71 108 170</u>

Liite 3. Korvauskulut

	2016	2015
Korvauskulut		
Lakisääteiset eläkkeet		
Maksetut eläkkeet		
TyEL	166 796 846	137 106 512
Vastuunjakokorvaukset		
TyEL	-17 700 435	-5 638 395
Osuus työttömyysvakuutusrahaston vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta	-5 649 368	-6 633 299
VEKL:n valtion korvaus	-6 009	-4 020
Muut korvaukset	1 081 932	760 096
	<u>144 522 966</u>	<u>125 590 895</u>
Muut eläkkeet		
Maksetut eläkkeet	50 879	51 182
Muut korvaukset	30 996	12 648
	<u>81 876</u>	<u>63 831</u>
Yhteensä	<u>144 604 842</u>	<u>125 654 726</u>

Liite 4. Hoitokulut

	2016	2015
Hoitokulut		
Palkat ja palkkiot	411 314	391 313
Eläkekulut	67 014	62 863
Muut henkilösivukulut	12 740	10 364
Lakisääteiset maksut	309 863	288 782
Muut hoitokulut	1 038 644	1 040 844
	<u>1 839 575</u>	<u>1 794 165</u>
Lakisääteiset maksut		
ETK:n kustannusosuus	262 709	240 626
Oikeushallintomaksu	23 801	27 894
FiVa:n valvontamaksu	23 353	20 262
	<u>309 863</u>	<u>288 782</u>

Tässä liitetiedostossa on vähennettynä ao. kulukohdista OP-Eläkesäätiön osuus kuluista.

Liite 5. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2016	2015
Tilintarkastus	6 117	11 273

Liite 6. Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

Johdon palkat ja palkkiot	2016	2015
Hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen	148 700	334 865
Edustajiston	30 900	13 850

Tässä erittelyssä johdon palkat ja palkkiot on esitetty kokonaisena jakamatta OP-Eläkesäätiölle kuuluvaa osuutta.

Vertailuvuoden tiedossa on esitetty kohdassa hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja myös hallinnollisen johdon palkkioita.

Henkilöstön keskimääräinen luku

Henkilöstön keskimääräinen luku tilikauden aikana	7	8
---	---	---

Henkilöstörahasto

OP-Eläkekassa liittyi OP-Henkilöstörahastoon vuonna 2004.

OP-Henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2016 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: OP Ryhmän tulos ennen veroja ja OP Ryhmän ydinvakavaraisuus (CET 1), molemmat painolla 30 % sekä keskittäjäasiakkaiden määrän muutos painolla 40 %.

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2016 on noin 4,2 % rahaston jäsenten palkkasummasta. Vuonna 2016 kirjattiin palkkioita yhteensä 22 (18) tuhatta euroa.

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OPn ryhmätasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Tavoitteet liittyvät OP Ryhmän tulokseen ennen veroja, ydinvakavaraisuuteen (CET1) ja keskittäjäasiakkaiden määrän kasvuun.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ensimmäisen ansaintajakson 2011 - 2013 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2015 - 2017.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2014 - 2016 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan OPn vuonna 2017 liikkeeseen laskemina debentureina. Ansaittu euromääräinen palkkio muunnetaan debentuurien kappalemääräksi järjestelmän toteuman selvittyä. Palkkiosta vähennetään rahana maksettava osuus, jolla katetaan palkkiosta aiheutuvia veroja ja veroluonteisia maksuja. Palkkio maksetaan kolmessa yhtä suuressa erässä vuosina 2018 - 2020.

Palkkion arvoa jakotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkäytyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoinnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Riskiprofiiliin vaikuttavan henkilön palkkioita tarkastellaan kokonaisuutena huomioiden sekä pitkän että lyhyen aikavälin palkkiot

Jos maksun viivästämisen euroraja ylittyy, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa lyhyen aikavälin ohjelmassa maksetaan aina puolet palkkiosta rahana ja puolet OPn liikkeeseen laskemana debentuurilainana.

Liite 7. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely	2016	2015
Sijoitustoiminnan tuotot		
Tuotot sijoituksista osakkaana oleviin työnantajayrityksiin		
Osinkotuotot	6 003	0
Korkotuotot	469 939	476 820
Muut tuotot	402 484	238 716
	878 426	715 535
Tuotot kiinteistösijoituksista		
Korkotuotot	33 511	34 499
Muut tuotot	13 617 456	13 242 964
	13 650 967	13 277 463
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	17 885 555	13 640 604
Korkotuotot	8 142 832	6 196 185
Muut tuotot	3 647 889	4 670 151
	29 676 276	24 506 940
Arvon alentumisten palautukset	5 082 295	3 211 925
Myyntivoitot	65 385 578	41 373 531
Yhteensä	114 673 542	83 085 395
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista	-8 251 906	-9 611 081
Kulut muista sijoituksista	-1 169 469	-1 417 625
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-2 124 429	-611 042
	-11 545 805	-11 639 748
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-17 501 349	-17 417 456
Myyntitappiot	-23 719 453	-19 777 298
Yhteensä	-52 766 606	-48 834 502
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia	61 906 935	34 250 893
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	61 906 935	34 250 893
Sijoitustoiminnan kuluihin sisältyvien sijoitustoiminnan hoitokulujen yhteismäärä	-1 279 742	-1 451 713
Sijoitustoiminnan nettotuottoon sisältyy muita sijoitustoiminnan kurssivoittoja	1 019 508	-7 024 235

Liite 8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

	Muut pitkävaikutteiset menot	Muut aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	1 303 103	3 780
Lisäykset	462 347	0
Vähennykset	295 512	0
Hankintameno 31.12.	1 469 938	3 780
Kertyneet poistot 1.1.	247 711	0
Tilikauden poistot	129 182	0
Kertyneet poistot 31.12.	376 893	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	1 093 045	3 780
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	1 055 392	3 780

Liite 9. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

	Jäljellä oleva hankintameno 2016	Kirjanpitoarvo 2016	Käypä arvo 2016	Jäljellä oleva hankintameno 2015	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	7 497	7 497	64 000	7 497	7 497	64 000
Kiinteistöosakkeet	97 849 174	97 849 174	113 125 095	91 775 054	91 775 054	104 741 268
Lainasaamiset omilta kiinteistöyhteisöiltä	2 614 600	2 614 600	2 614 600	2 754 300	2 754 300	2 754 300
Sijoitukset osakkaana oleviin työnantajayrityksiin						
Rahoitusmarkkinaväl. työnantajayrityksiltä	9 408 821	9 408 821	11 125 416	7 418 041	7 418 041	9 086 624
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	790 728 479	790 728 479	952 122 106	767 986 146	767 986 146	916 451 187
Rahoitusmarkkinavälineet	340 281 187	340 281 187	352 871 480	224 699 854	224 699 854	231 519 963
	<u>1 240 889 759</u>	<u>1 240 889 759</u>	<u>1 431 922 696</u>	<u>1 094 640 892</u>	<u>1 094 640 892</u>	<u>1 264 617 342</u>

Arvostuserot yhteensä (sijoitusten käypä arvo - kirjanpitoarvo)

191 032 938

169 976 450

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno
sisältää korkotuotoksi tai niiden vähennykseksi jaksotettua
nimellisarvon ja hankintamenon erotusta (+/-)

-2 172 166

-2 426 182

Johdannaissopimukset

	Kirjanpitoarvo 2016	Kirjanpitoarvo 2015
Korkosaamiset	<u>2 102</u>	<u>452</u>
Saamiset yhteensä	<u>2 102</u>	<u>452</u>
Muut velat	2 816 120	0
Siirtovelat	<u>3 346 921</u>	<u>323 234</u>
Velat yhteensä	<u>6 163 041</u>	<u>323 234</u>

Liite 10. Kiinteistösijoitusten erittelyt

	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2016	Lainasaamiset omilta kiinteistö- yrityksiltä 2016	Kiinteistöt ja kiinteistö- osakkeet 2015	Lainasaamiset omilta kiinteistö- yrityksiltä 2015
Hankintameno 1.1.	113 822 879	2 754 300	110 702 534	4 560 714
Lisäykset	11 490 406	0	7 735 863	2 754 300
Vähennykset	-5 017 603	-139 700	-4 615 518	-4 560 714
Hankintameno 31.12.	120 295 683	2 614 600	113 822 879	2 754 300
Arvon alentumiset 1.1.	-22 040 329	0	-15 535 556	0
Tilikauden arvonalentumiset	-4 500 164	0	-7 007 017	0
Vähennysten arvonalentumiset	1 930 355	0	0	0
Siirrot erien välillä	0	0	0	0
Arvon alentumisten palautukset	2 171 126	0	502 245	0
Arvon alentumiset 31.12.	-22 439 012	0	-22 040 329	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	97 856 671	2 614 600	91 782 551	2 754 300

Eläkekassan omistamat asunto- ja kiinteistöyhtiöt / tytär- ja osakkuusyhtiösijoitukset

	Omistusosuus	Tulos	Oma pääoma	Ulkopuoliset lainat
As Oy Espoon Kultainen Hauki	100,0 %	0	9 677 351	3 100 000
As Oy Helsingin Toukoranta	100,0 %	0	4 088 638	15 523 951
Koy Espoon Tietäjänpuisto	100,0 %	0	3 797 021	514 000
Koy Helsingin Varastokatu 14	100,0 %	0	2 077 602	0
Koy Kantakylän-Salpa	100,0 %	-278 808	918 963	0
Koy Kuusankosken Kauppakulma	100,0 %	0	294 697	0
Koy Lappeenranta Myllykulma	100,0 %	0	159 425	0
Koy Malminkaari 23	100,0 %	0	3 248 269	0
Koy Vantaan Valimotien Kiinteistöt	100,0 %	0	15 261 639	0
Koy Verkkosaari	100,0 %	0	8 016 866	0
Launeen Liiketalo Oy	100,0 %	-38 936	2 110 889	0
Koy Helsingin Trokarinkadun Pysäköinti *)	68,4 %	0	4 454 631	0
As Oy Helsingin Trokarinlinna *)	63,0 %	0	15 319 745	0
As Oy Helsingin Meripellonkartano	54,1 %	-290 794	2 492 984	6 002 813
As Oy Tampereen Ratinanpuisto	51,1 %	0	516 147	4 730 937
		-608 538	72 434 865	29 871 701

*) vuoden 2015 tieto

Eläkekassan omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Eläkekassalla ei ole omassa käytössä olevia kiinteistöjä eikä kiinteistöosakkeita.

Liite 11. Osakkeet ja osuudet

OSAKKEET JA OSUUDET

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kotimaiset osakkeet ja osuudet				
Muut yritykset / Pörssiyritykset				
Amer Sports Oyj		0,29	7 248 576,12	8 735 400,00
Asiakastieto Group Oyj		0,46	1 052 098,50	1 348 200,00
Basware Oyj		0,39	2 014 906,60	2 014 906,60
Caverion Oyj		0,14	1 099 891,13	1 387 750,00
Elisa Oyj		0,07	3 386 900,00	3 386 900,00
Fortum Oyj		0,03	4 137 858,56	4 161 000,00
Huhtamäki Oyj		0,09	3 533 000,00	3 533 000,00
KONE Oyj		0,04	8 513 490,73	9 137 500,00
Kotipizza Oyj		1,71	543 855,00	1 214 972,07
Metsä Board Oyj		0,22	4 125 952,25	5 614 125,00
Munksjö Oyj		0,08	763 716,11	1 256 800,00
Neste Oyj		0,09	6 858 029,52	8 703 133,00
Nokia Oyj		0,01	11 861 200,00	11 861 200,00
Nokian Renkaat Oyj		0,07	3 228 777,91	3 541 000,00
Orion Oyj		0,05	2 008 066,67	2 760 550,00
Outokumpu Oyj		0,01	610 635,33	846 000,00
Robit Oyj		1,23	1 136 173,87	1 533 050,05
Sampo Oyj		0,05	9 643 766,31	10 885 950,00
Stora Enso Oyj		0,04	4 671 334,03	6 138 000,00
UPM-Kymmene Oyj		0,03	6 096 730,44	8 537 350,00
Uponor Oyj		0,16	1 908 918,45	1 981 200,00
Valmet Oyj		0,06	1 066 235,98	1 255 500,00
Wärtsilä Oyj Abp		0,05	3 506 219,18	3 846 600,00
YIT Oyj		0,57	4 329 658,45	5 502 750,00
Muut			1 056 461,59	1 347 631,50
Muut yritykset/Pörssiyritykset yhteensä			94 402 452,73	110 530 468,22
Muut yritykset / ei julkisesti noteeratut				
Amplus Holding Oy		7,95	905 731,18	1 431 508,26
Cinia Group Oy		5,62	2 500 008,00	2 500 008,00
Porasto Oy		12,82	617 240,00	617 240,00
Probus Holding Oy		5,69	2 637 799,46	5 681 443,68
Suomen Metsäsijoitus Oy		25,00	1 590 812,21	2 425 068,00
Tornator Oy		5,21	4 168 000,00	21 991 410,00
Muut			164 066,50	164 066,50
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut yhteensä			12 583 657,35	34 810 744,44
Kotimaiset osakkeet yhteensä			106 986 110,08	145 341 212,66
Ulkomaiset osakkeet				
Muut yritykset/Pörssiyritykset				
Nordea Bank AB - FDR	Ruotsi	0,02	11 759 012,11	14 466 215,34
Sutherland Asset Management Co	Yhdysvallat	1,06	4 131 486,58	4 131 486,58
Muut yritykset/Pörssiyritykset yhteensä			15 890 498,69	18 597 701,92

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut				
The Forest Company Limited	Guernsey	4,08	8 462 373,57	8 462 373,57
Muut yritykset/ei julkisesti noteeratut yhteensä			8 462 373,57	8 462 373,57
Ulkomaiset osakkeet yhteensä				
			24 352 872,26	27 060 075,49
Kaikki osakkeet yhteensä				
			131 338 982,34	172 401 288,15
Sijoitusrahastot				
Kotimaiset sijoitusrahastot				
Aktia Emerging Market Local Cur Frontier Bond+			3 802 330,64	4 069 797,19
Fondita Nordic Micro Cap			5 850 000,00	7 217 873,82
KJK Fund Baltic States			919 797,27	3 034 121,49
KJK Fund II - Balkan			3 128 423,68	5 763 732,99
KJK Fund II - Balkan Discovery			800 000,00	1 045 360,17
OP-Afriikka			2 753 686,72	2 753 686,72
OP-Amerikka Arvo			9 064 800,00	10 880 085,90
OP-Amerikka Indeks			15 699 999,99	17 034 158,49
OP-Amerikka Kasvu			10 000 000,00	11 515 706,87
OP-Amerikka Pienyhtiöt			9 472 990,00	11 913 519,18
OP-EMD Local Currency			25 178 692,42	25 178 692,42
OP-Eurooppa Indeks			41 615 384,75	45 650 041,16
OP-Eurooppa Nousevat Tähdet			6 454 664,06	8 211 113,20
OP-Eurooppa Osake			16 887 438,37	19 568 348,22
OP-Japani			3 135 897,80	4 018 998,96
OP-Kehittyvä Aasia			4 413 416,94	5 554 777,61
OP-Kehittyvät Reunamarkkinat			2 500 000,00	2 557 250,00
OP-Latinalainen Amerikka			956 688,18	956 688,18
OP-Raaka-aine			3 775 252,79	3 775 252,79
OP-Venäjä			5 147 430,38	7 484 315,22
OP-Yrityslaina Amerikka			20 000 000,00	21 223 444,61
OP-Yrityslaina			28 178 425,42	28 377 091,08
Muut			600 000,00	644 509,86
Kotimaiset sijoitusrahastot yhteensä			220 335 319,41	248 428 566,13
Ulkomaiset sijoitusrahastot				
BGF - European Value Fund	Luxemburg		7 000 000,00	7 494 445,54
Chenavari Multi-Strategy Credit Strategy	Caymansaaret		3 750 000,03	3 897 412,54
DB x-trackers -MSCI Emerging Market TRN Index ETF	Luxemburg		2 953 942,90	2 953 942,90
FCOI II Holdings LP	Caymansaaret		5 495 799,64	7 171 689,59
Fidelity Funds - Emerging Markets	Luxemburg		6 969 040,19	7 291 495,80
GAM Star Plc - China Equity	Irlanti		1 973 405,62	2 465 997,02
Hermes European Alpha Equity Fund	Irlanti		14 500 000,00	14 756 249,42
Invesco Japanese Eq Advantage Fund	Luxemburg		3 019 833,17	4 469 304,76
Invesco Pan European Structured Equity Fund	Luxemburg		13 373 478,91	17 709 733,60
iShares Core MSCI World UCITS ETF	Irlanti		5 026 616,30	5 055 175,95
Kotak - India Midcap Fund	Luxemburg		6 140 488,13	6 703 976,26
Longview Global Equity	Luxemburg		13 927 821,27	18 038 309,96
Lyxor DJ Russia Titans 10	Ranska		2 048 482,94	2 063 200,00
Nomura Funds Ireland	Irlanti		45 359 270,32	56 180 988,93
Pine River Fund Ltd	Caymansaaret		2 896 458,07	3 254 197,92
R2 Crystal Fund - Euro Class 1	Irlanti		41 215 040,88	58 098 311,64
R2 Crystal Fund - Side Pocket	Irlanti		1 626 708,05	3 469 621,90
Robeco Capital Growth - BP Global Premium Eq	Luxemburg		12 651 907,88	17 553 217,40
Robeco Capital Growth Fund - US Select Opp	Luxemburg		8 423 546,09	12 553 211,62
Sands Capital Global Growth Fund	Irlanti		12 359 622,89	17 521 763,11

	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Schroder AS Agriculture Fund	Luxemburg		1 860 775,57	1 860 775,57
Somerset Emerging Markets Dividend Growth	Iso-Britannia		6 745 015,64	7 748 642,52
Muut			435 260,82	437 291,93
Ulkomaiset sijoitusrahastot yhteensä			219 752 515,31	278 748 955,88
Sijoitusrahastot yhteensä			440 087 834,72	527 177 522,01
Kotimaiset pääomarahastot				
Aino Holdingyhtiö Ky			12 340 360,32	12 340 360,32
CapMan Hotels RE Ky			3 489 400,45	3 983 718,59
Kasvurahastojen Rahasto Ky			1 313 929,12	1 585 369,80
KSK Parking I Ky			2 000 000,00	2 000 000,00
KSK Redi Ky			3 015 280,55	3 015 280,55
MB Equity Fund IV Ky			1 181 800,30	1 648 769,78
NegaWatt Energiategohkuusrahasto 2 Ky			695 089,93	695 089,93
OP Asuntorahasto I Ky			3 927 222,15	3 930 201,82
OP Pension Private Equity Funds Ky			50 025 666,94	60 468 524,91
OP Toimitilakiinteistö Ky			8 297 261,54	8 340 863,94
OP Tonttirahasto Ky			3 178 499,11	3 178 499,11
Otso Infrastrukturi I Ky			9 597 337,08	9 618 134,51
Real Estate Debt and Secondaries Ky			4 597 485,18	4 812 233,71
Real Estate Fund Finland III Ky			25 660 825,58	25 660 825,58
Real Estate Fund of Funds II Ky			6 567 153,47	8 024 435,24
Selected Private Equity Funds I Ky			916 187,61	1 154 608,03
Tapiola KR III Ky			7 026 754,70	7 026 754,70
Muut			1 541 913,67	1 817 900,15
Kotimaiset pääomarahastot yhteensä			145 372 167,70	159 301 570,67
Ulkomaiset pääomarahastot				
Aberdeen Indirect Property Partners	Ruotsi		2 696 252,89	2 696 252,89
Aberdeen Indirect Property Partners II	Ruotsi		1 612 269,32	1 612 269,32
Access Capital Fund III Mid-market BO Europe LP	Guernsey		3 695 301,79	3 715 673,99
Access Capital Fund IV LP - Growth Buy-Out EU Sec	Guernsey		6 310 420,52	17 981 562,20
Alternative Property Income Venture Fund, L.P.	Ranska		2 144 798,16	2 511 356,29
Ares Capital Europe II (E), L.P.	Yhdysvallat		12 886 807,00	13 719 720,00
Ashmore EM Corporate Private Debt Fund SICAV-SIF	Luxemburg		4 725 213,23	4 990 047,48
Axa Infrastructure Partners A	Ranska		1 193 623,58	1 889 278,35
BlueBay Direct Lending Fund II SLP	Luxemburg		1 925 993,55	1 925 993,55
Chenavari European Deleveraging Fund II	Iso-Britannia		1 380 392,02	1 453 874,61
Chenavari Regulatory Capital Strategy - D1	Caymansaaret		2 915 116,12	3 788 035,98
Colbeck Strategic Lending Offshore Feeder I	Yhdysvallat		738 803,07	738 803,07
Europa Fund III LP	Iso-Britannia		1 049 481,62	1 049 481,62
European Real Estate Debt Fund II L.P.	Caymansaaret		2 591 043,29	2 591 043,29
European Real Estate Senior Debt 2 L.P.	Caymansaaret		13 222 758,74	13 222 758,74
European Real Estate Senior Debt 3 L.P.	Caymansaaret		3 492 099,54	3 492 099,54
Falko Regional Aircraft Opportunities Fund L.P.	Jersey		2 003 557,97	2 196 139,19
Franklin Templeton European Real Estate F O F	Luxemburg		1 485 560,52	1 485 560,52
ICG Senior Debt Partners Fund II	Luxemburg		1 057 759,89	1 069 728,44
Lexington Capital Partners VI-B, L.P.	Yhdysvallat		1 115 444,92	1 115 444,92
OHA Newbury Partners (Offshore) L.P.	Caymansaaret		1 248 986,77	1 985 583,20
Sankaty Credit Opportunities VI LP	Luxemburg		1 152 667,17	1 223 792,81
SASOF Offshore III LP	Caymansaaret		1 432 389,46	1 432 389,46
Muut			1 852 753,57	5 354 835,45
Ulkomaiset pääomarahastot yhteensä			73 929 494,71	93 241 724,91
Pääomarahastot yhteensä			219 301 662,41	252 543 295,58
OSAKKEET JA OSUUDET YHTEENSÄ			790 728 479,47	952 122 105,74

Liite 12. Saamiset

	2016	2015
Muut saamiset		
Arvopaperikauppasaamiset	1 924 728	172 818
Maksetut eläke-ennakot	10 755 110	10 220 809
Annetut vakuudet johdannaisista	3 300 000	0
Maksetut premiot johdannaisista	2 526 861	0
Saamiset kiinteistöyhtiöiltä	1 062 718	1 807 469
Muut saamiset	<u>604 531</u>	<u>2 399 473</u>
	20 173 948	14 600 569

Liite 13. Siirtosaamiset

	2016	2015
Korot	5 367 353	4 100 493
Vuokrat	148 424	265 469
Saaminen vastuunjaosta	870 782	1 532 227
Muu siirtosaamiset	<u>33 919</u>	<u>0</u>
	6 420 478	5 898 190

Liite 14. Saaminen vastuunjaosta

	2016	2015
Saaminen vastuunjaosta	870 782	1 532 227

Liite 15. Oma pääoma

Oma pääoma

	Tilikauden alussa	Tilikauden muutos	Tilikauden lopussa
Vararahasto	6 185 750,36	0,00	6 185 750,36
Verovarautusrahasto	2 747,45	0,00	2 747,45
Tilikausien voitot	19 098 161,31	0,00	19 098 161,31

Liite 16. Velka vastuunjakoon

	2016	2015
Velka vastuunjakoon	0	0

Liite 17. Vakuutustekninen vastuuvélka

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVÉLKA	2016	2015
Lakisääteiset eläkkeet		
Vakuutusmaksuvastuu ja korvausvastuu	1 122 639 364	1 052 490 652
Lisävakuuusvastuu	-126 499 258	113 500 844
Lakisääteisten eläkkeiden osaketuottosidonnainen lisävakuuusvastuu	10 585 060	50 979 497
Muiden eläkkeiden vastuuvélka	386 003	467 978
Vakuutustekninen vastuuvélka yhteensä	1 260 109 685	1 217 438 971

VASTUUN SIIRTO

OP-Eläkekassa vastaanotti 31.12.2015 vastuun siirron, jonka loppuselvitys tehtiin 2016.

TyEL kannan siirto

Varsinaiset eläkkeet		14 827 684
Tasausvastuu		17 114 994
Vastaiset eläkkeet	-424 368	57 539 672
Osaketuottosidonnainen lisävakuuusvastuu		4 323 277
Lisävakuuusvastuu	-590 949	28 702 448
	-1 015 317	122 508 075

Rekisteröity lisäeläketurva

Alkaneet eläkkeet yhteensä	38 680	735 275
Vastaiset eläkkeet yhteensä		816 067
	38 680	1 551 342

Liite 18. Velat

	2016	2015
Muut velat		
Arvopaperikauppavelat	3 452 600	0
Vuokravakuudet	830 704	887 546
Ennakonpidätysvelat	3 609 799	2 939 555
Johdannaisista saadut vakuudet	0	3 950 500
Johdannaisten arvostusvelat	2 816 120	0
Muut velat	497 842	627 639
	11 207 064	8 405 240

Liite 19. Siirtovelat

	2016	2015
Velat johdannaisista	3 346 921	323 234
Muut siirtovelat	204 384	257 188
	3 551 305	580 422

Liite 20. Vakuudet ja vastuusitoumukset

VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

	2016	2015
Sijoitussitoumukset	167 702 796	149 966 102
Johdannaiskaupan vakuudet		
Pantit	0	1 292 418
Leasingvastuut, auto	0	19 268

	Käypä arvo	Kohde-etuuden arvo	Käypä arvo	Kohde-etuuden arvo
Johdannaissopimukset (kirjanpidollisesti ei-suojaavat)				
Valuuttajohdannaiset				
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset	-1 631 545	188 707 879	2 893 898	159 335 307
Korkojohdannaiset				
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset	-1 278 340	109 734 720	-99 000	98 523 068

Liitetieto sisältää ainoastaan avoimet sopimukset. Suljettujen sopimusten realisoituneet tuotot ja kulut on kirjattu tuloslaskelmaan. Valuuttajohdannaissopimusten osalta kaikki sopimukset on käsitelty avoimina.

Liite 21. Lähipiiriliiketoimet

LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Eläkekassa osti kesäkuussa 2016 OP Henkivakuutus Oy:ltä pääomarahasto-osuuksia yhteensä 13 661 173 eurolla sekä joulukuussa 2016 toimintansa lopettavalta OVY Vakuutus Oy:ltä kiinteistö-rahastoja noin 420 000 eurolla.

OP-Eläkekassan muut lähipiiritapahtumat koostuvat maksetuista palkoista ja palkkioista sekä tavanomaisista liiketapahtumista OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen kanssa

Liite 22. Vakavaraisuutta koskevat liitetiedot (TyEL -osasto)

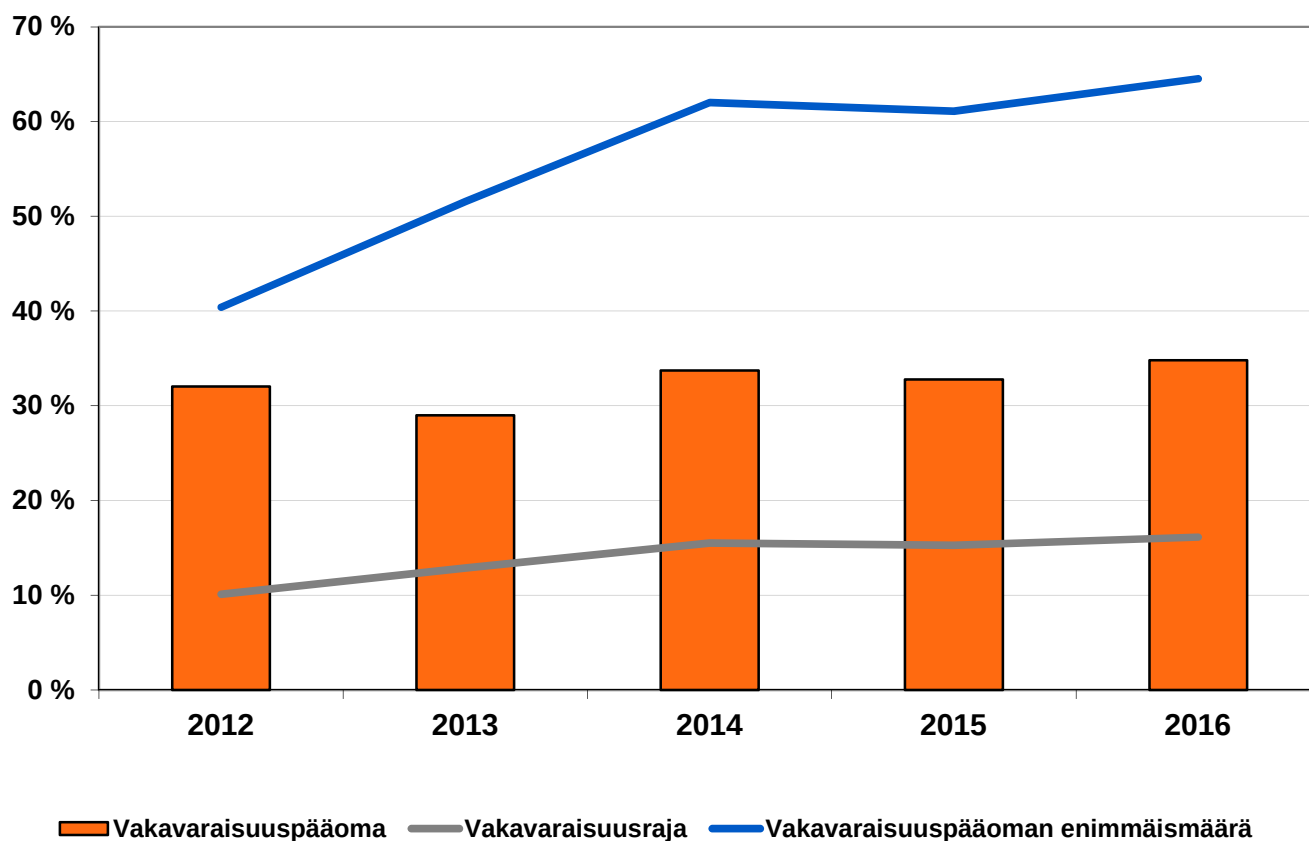
VAKAVARAIUUSPÄÄOMA

	2016	2015
Oma pääoma	24 479 220	24 479 367
Lisävakuutusvastuu	126 499 258	113 500 844
Omaisuuksien käyppien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	192 105 780	173 087 260
Tasotusmäärä	21 510 299	23 573 119
Lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä	22 798 345	19 164 653
	387 392 902	353 805 244
Vähimmäispääomavaatimus	5,38 %	5,09 %
Vakavaraisuusaste -%	34,85 %	32,76 %
(vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuuvélka)		
Vakavaraisuusraja -%	16,13 %	15,27 %

Vakavaraisuuspääoma ja sen rajat

%:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvélasta

	2016	2015	2014	2013	2012
Vakavaraisuusraja	16,13 %	15,27 %	15,50 %	12,89 %	10,10 %
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä ¹⁾	64,52 %	61,09 %	62,02 %	51,57 %	40,40 %
Vakavaraisuuspääoma ennen tasotusmäärää	32,91 %	30,58 %	31,48 %	26,85 %	
Vakavaraisuuspääoma ²⁾	34,85 %	32,76 %	33,53 %	28,98 %	32,04 %

1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoman enimmäismäärä.

2) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti. Vuonna 2014 mukaan on otettu lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä.

Liite 23. Tiivistelmä tunnuslukuista

Tiivistelmä tunnuslukuista

	2016	2015	2014	2013	2012
Vakuutusmaksutulo	128 306 454	109 812 369	109 018 370	110 923 976	112 404 644
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset	144 522 966	125 590 895	122 874 276	119 061 168	109 873 930
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	80 924 811	71 415 119	87 969 158	69 374 212	103 164 760
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, % 1)	5,91 %	5,92 %	7,74 %	6,19 %	10,51 %
Liikevaihto	190 190 111	144 065 465	193 626 472	157 090 179	176 068 533
Kokonaishoitokulut	1 753 118	1 856 277	1 944 551	2 044 360	2 147 724
Kokonaishoitokulut % liikevaihdosta	0,92 %	1,29 %	1,00 %	1,30 %	1,22 %
Hoitokulut ilman työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja ja lakisääteisiä maksuja % TyEL-palkkasummasta	0,27 %	0,31 %	0,29 %	0,29 %	0,28 %
Kokonaistulos	39 363 054	11 590 835	38 639 254	19 279 425	62 839 577
Vastuuvelka	1 259 723 682	1 216 970 993	1 076 420 318	1 007 567 736	971 547 586
Vakavaraisuuspääoma 1)	387 392 902	353 805 244	315 401 859	261 670 513	268 183 664
Vakavaraisuuspääoma % vastuuvelasta	34,85 %	32,76 %	33,53 %	28,38 %	32,04 %
Vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,16	2,15	2,16	2,25	3,17
Tasotusmäärä	21 510 299	23 573 119	19 276 947	19 209 373	16 254 458
Tuloksen käyttö kannatusmaksujen alentamiseen (%)					
TyEL-palkkasummasta	0,94 %	1,07 %	0,88 %	1,96 %	0,98 %
Eläkevarat	1 451 829 462	1 390 058 253	1 212 343 352	1 140 129 715	1 079 629 545
TyEL - palkkasumma 2)	569 958 618	564 116 355	482 238 256	515 398 426	513 429 371
TyEL - vakuutuksia 2)	274	274	276	288	306
TyEL - vakuutettuja 2)	11 699	12 000	10 622	11 100	11 800
Eläkkeensaajia 2)	8 528	8 298	7 309	7 119	6 867

1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti.

2) Vuoden 2015 luvut sisältävät kannansiirron.

Liite 24. Sijoitusjakauma käyvin arvoin

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾			
	2016		2015		2016		2015	
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	%	%	
Korkosijoitukset yhteensä	551,1	37,6 %	545,3	38,9 %	403,5	27,5 %	32,4 %	
Lainasaamiset ¹⁾	16,7	1,1 %	7,2	0,5 %	16,7	1,1 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	501,2	34,2 %	406,0	29,0 %	502,3	34,2 %	23,8 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	33,1	2,3 %	132,1	9,4 %	-115,6	-7,9 %	8,5 %	
Osakesijoitukset yhteensä	532,5	36,3 %	496,1	35,4 %	537,6	36,6 %	35,8 %	
Noteeratut osakkeet ³⁾	424,7	28,9 %	417,6	29,8 %	429,8	29,3 %	30,6 %	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	107,2	7,3 %	77,2	5,5 %	107,2	7,3 %	5,1 %	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,6	0,0 %	1,3	0,1 %	0,6	0,0 %	0,1 %	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	266,4	18,2 %	243,8	17,4 %	266,4	18,2 %	17,1 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	115,8	7,9 %	107,6	7,7 %	115,8	7,9 %	9,9 %	
Kiinteistörahastot ja yhteissijoitukset	150,6	10,3 %	136,3	9,7 %	150,6	10,3 %	7,2 %	
Muut sijoitukset	117,0	8,0 %	117,2	8,4 %	117,5	8,0 %	8,5 %	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	84,6	5,8 %	88,3	6,3 %	84,9	5,8 %	6,5 %	
Hyödykesijoitukset	5,6	0,4 %	5,4	0,4 %	5,6	0,4 %	0,6 %	
Muut sijoitukset ⁷⁾	26,8	1,8 %	23,6	1,7 %	27,0	1,8 %	1,4 %	
Sijoitukset yhteensä	1 467,0	100,0 %	1 402,5	100,0 %	1 325,1	90,3 %	93,8 %	
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾					141,9	9,7 %	6,2 %	
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 467,0	100,0 %	1 402,5	100,0 %	1 467,0	100,0 %	100,0 %	
Jvk-salkun modifioitu duraatio	4,20							

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Riskijakauma esitetään vertailukausilta sitä mukaan kun tietoa kertyy.

9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.

10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

Liite 25. Tulosanalyysi

	2016	2015	2014	2013	2012
Tuloksen synty					
Vakavaraisuuden kartuttaminen kannatusmaksuilla	1 407 779	42 967	7 846	27 547	3 685
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin					
+ sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	80 924 811	71 414 288	87 945 993	69 374 212	103 164 760
- vastuuvelan tuottovaatimus	-42 969 536	-59 866 420	-49 314 585	-50 122 334	-40 328 868
Kokonaistulos	39 363 054	11 590 835	38 639 254	19 279 425	62 839 577
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen					
Toimintapääoman muutokseen					
Lisävarausvastuun muutokseen	13 589 363	-31 677 551	31 005 340	-14 086 727	18 071 896
Tasotusmäärän muutokseen	1 407 927				
Arvostuserojen muutokseen	19 018 520	37 164 226	3 361 055	23 216 267	39 715 934
Tilikauden ylijäämään	-148	42 967	7 846	27 547	3 685
Kannatusmaksujen alennukseen	5 347 392	6 061 193	4 265 013	10 122 339	5 048 062
Yhteensä	39 363 054	11 590 835	38 639 254	19 279 426	62 839 577

Liite 26. Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

	Sijoitusten nettotuotot markkina-arvoin ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ 2016	Tuotto - % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto - % sitoutuneelle pääomalle			
	milj. euroa	milj. euroa	%	2015 %	2014 %	2013 %	2012 %
Korkotuotot yhteensä	22,2	506,8	4,4 %	-0,7 %	3,4 %	0,7 %	9,6 %
Lainasaamiset ¹⁾	-0,6	11,7	-5,3 %	-3,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Joukkovelkakirjalainat	22,7	460,3	4,9 %	-0,7 %	3,6 %	0,8 %	11,8 %
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,2	34,8	0,5 %	0,1 %	1,0 %	-0,1 %	0,2 %
Osakesijoitukset yhteensä	41,4	504,4	8,2 %	13,7 %	12,3 %	19,5 %	21,4 %
Noteeratut osakkeet ³⁾	21,0	419,4	5,0 %	13,7 %	12,9 %	22,5 %	26,6 %
Pääomasijoitukset ⁴⁾	20,4	84,4	24,1 %	13,3 %	8,8 %	3,0 %	1,0 %
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	0,0	0,6	5,1 %	10,8 %	10,6 %	9,6 %	10,3 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	16,8	244,6	6,9 %	5,5 %	9,5 %	0,7 %	0,7 %
Suorat kiinteistösijoitukset	6,6	108,9	6,0 %	6,0 %	9,3 %	-0,6 %	-0,3 %
Kiinteistörahoitukset ja yhteissijoitukset	10,3	135,8	7,6 %	5,1 %	9,8 %	3,6 %	2,0 %
Muut sijoitukset	1,6	116,3	1,4 %	6,4 %	5,5 %	8,9 %	13,6 %
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	1,1	86,4	1,3 %	8,8 %	4,2 %	10,4 %	8,2 %
Hyödykesijoitukset	,3	5,4	5,7 %	-26,0 %	-16,0 %	-12,0 %	8,0 %
Muut sijoitukset ⁷⁾	,2	24,6	0,9 %	8,8 %	26,5 %	18,5 %	30,5 %
Sijoitukset yhteensä	82,0	1 372,1	6,0 %	6,0 %	7,8 %	6,3 %	10,7 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,9						
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	81,1	1 372,1	5,9 %	5,9 %	7,7 %	6,2 %	10,5 %

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

Liite 27. RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Yleiset periaatteet

Riskienhallinnalla on keskeinen merkitys OP-Eläkekassan toiminnan johtamisessa. Riskienhallinta toteutetaan sisäisen valvonnan avulla. Näin halutaan varmistaa, että

- sisäinen valvonta on riittävän korkeatasoista toiminnan laajuus ja luonne huomioon ottaen,
- toiminnassa ei oteta riskejä, joista aiheutuisi olennaista vaaraa eläkelaitoksen vakavaraisuudelle tai muille toimintaedellytyksille, ja
- valvontamenetelmät mahdollistavat toimintaan liittyvien riskien havaitsemisen, arvioimisen ja rajoittamisen.

Sisäinen valvonta on osa johtamista ja ohjausta ja se koostuu toimenpiteistä, joilla pyritään varmistamaan asetettujen päämäärien ja tavoitteiden saavuttaminen. Sisäistä valvontaa toteutetaan organisaation kaikilla tasoilla.

Eläkekassa noudattaa toiminnassaan sen hallituksen vahvistamia omia ja OP Ryhmässä vahvistettuja yleisiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteita.

Riskinkantokyky ja sen mittaaminen

Toiminnasta aiheutuvia riskejä tunnistetaan, arvioidaan, mitataan ja seurataan osana päivittäistä liiketoimintaa. Riskienhallinnalla pyritään vähentämään ennakoimattomien tappioiden todennäköisyyttä tai uhkaa sekä varmistamaan, että toiminnassa ei oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi eläkelaitoksen kannattavuuden, vakavaraisuuden tai toiminnan jatkumisen. Toimintakyvyn varmistamiseksi riskinkantokyvyn tavoiteasetannassa otetaan huomioon toiminta-pääoman aiheuttamat rajoitukset sijoitustoiminnalle.

Riittävä toimintapääomataso ja sen mahdollistama tulos, osakkaiden sitoutuneisuus ja vastuu eläkekassan toiminnasta sekä toimiva riskienhallinta varmistavat eläkekassan riskinkantokyvyn. Riskinkantokykyä seurataan kuukausiraporteissa myös ennakoidusti, jotta hallitus voi varautua tarvittaviin toimenpiteisiin riittävällä aikajänteellä.

Mittavissa olevia riskejä rajoitetaan riskirajoilla ja muilla tunnusluvuilla, jotka asetetaan toiminnan laajuuden ja luonteen mukaisesti. Riskirajoja asetettaessa varaudutaan usean riskilajin samanaikaiseen toteutumiseen. Mittareiden ja riskirajojen ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain, jotta aikaisemmin tunnistamattomat olennaiset riskit tulevat otetuksi huomioon. Riskirajat vahvistaa hallitus sijoitussuunnitelman vahvistamisen yhteydessä.

Eläkekassan riskinkantokykyä mitataan vakavaraisuuden mittareilla.

Organisaatio ja vastuut**Hallitus**

Riskienhallintaan liittyvissä asioissa ylin päättävä elin on eläkekassan hallitus, joka vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävyydestä ja yleisistä periaatteista.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnittelusta, valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti sekä operatiivisten riskien suunnitelman mukaisesta hallinnasta.

Vastuullinen aktuaari

Vastuullinen aktuaari vastaa laskuperusteiden oikeellisuudesta, vastuuvulka- ja vakavaraisuus-laskelmien suorittamisesta sekä muista aktuaarille säädetyistä ja määritellyistä sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvistä tehtävistä. Vastuullinen aktuaari raportoi toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Sisäinen tarkastus

Sisäisestä tarkastuksesta vastaa OP Osuuskunnan sisäinen tarkastus, jonka tarkoitus, toimivalta ja vastuut on määritetty OP Osuuskunnan hallintoneuvoston vahvistamassa Tarkastuksen toimintaperiaatteet -kuvauksessa.

Riskinottoa seuraa hallituksen ja toimitusjohtajan lisäksi liiketoiminnasta riippumaton OP Osuuskunnan Riskiasema ja pääomavaade -osasto.

Näiden lisäksi eläkekassan toiminnan valvonnasta huolehtii eläkekassan edustajiston valitsema tarkastusvaliokunta. Edustajiston tehtävänä on eläkekassan sääntöjen mukaan valvoa, että toimintaa hoidetaan lain ja eläkekassan sääntöjen mukaisesti.

Hallittavat riskit

Strategiset riskit

Strategisella riskillä tarkoitetaan epäonnistuneen liiketoimintastrategian johdosta syntyviä menetyksiä. Näihin riskeihin varaudutaan ja niitä vähennetään siten, että liiketoimintastrategian linjaukset tehdään huolellisen suunnittelun ja valmistelun pohjalta.

Strategista riskiä hallitaan seuraamalla menestysmittareiden ja riskitasojen toteutumista ja niitä tarkistetaan tarvittaessa.

Operatiiviset riskit

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan mahdollisia suoria tai välillisiä tulon menetyksiä tai syntyviä kustannuksia, joita voi aiheutua epätäydellisistä tai puutteellisesti toimivista prosesseista, sisäisen valvonnan puutteista, puutteellisesta osaamisesta, henkilöstöstä, oikeudellisten riskien toteutumisesta, tiedon hallinnasta, tietotekniikasta tai tietoturvasta tai ulkoisen uhan turvallisuuteen tai toiminnan jatkuvuuteen aiheuttamasta epävarmuudesta. Eläkekassa vastaa itse omaan toimintaansa liittyvien operatiivisten riskien hallinnasta hyödyntäen mahdollisimman laajasti OP Ryhmän tarjoamaa tukea keskitettyjen toimintojen ja palvelujen toimintavarmuuden ja jatkuvuuden turvaamisessa. Operatiivisten riskien osalta olennaista on tunnistaa merkittävimmät riskit ja suojautua niitä vastaan.

Sisäiset toimintaprosessit suunnitellaan, ohjeistetaan ja toteutetaan siten, että operatiiviset riskit minimoidaan ennakolta ja ne voidaan hallita. Tavoitteena on tunnistaa merkittävät operatiiviset riskit palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä.

Oikeudellisten riskien hallinnalla varmistaudutaan siitä, että eläkekassalla on riittävä asiantuntemus sekä voimassaolevasta lainsäädännöstä että viranomaisohjeistuksesta. Oikeudellista riskiä hallitaan mm. seuraamalla keskitetysti alan oikeus- ja muuta käytäntöä ja lainsäädännön sekä kansainvälisen sääntelyn muutoksia, käyttämällä tarvittaessa sopimusten solmimisessa ja muissa oikeustoimissa apuna asiantuntijoita.

Henkilökunnan ammattitaitoon ja sopivuuteen kiinnitetään erityistä huomiota uutta henkilökuntaa rekrytoitaessa. Rekrytoinnissa ja henkilökunnan perehdyttämisessä ja koulutuksessa noudatetaan OP Ryhmässä käytettäviä toimintamalleja. Eläkekassa panostaa jatkuvaan sisäiseen ja ulkoiseen koulutukseen.

Toimintojen mahdollinen ulkoistaminen tapahtuu OP Ryhmässä hyväksytyjen menettelytapojen mukaisesti ja varmistaen, että siitä ei aiheudu haittaa toiminnalle, riskienhallinnalle tai muulle sisäiselle valvonnalle. Toimintojen jatkuvuuden varmistamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Tiedon eheydestä, kiistämättömyydestä ja saatavuudesta huolehditaan tiedonhallintaa tukevilla toimintatavoilla ja tietojärjestelmäarkkitehtuurilla. Tietojen hallintaan, tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyviä toimintatapoja kehitetään jatkuvasti. Yhtiössä noudatetaan OP Ryhmän ICT-strategian linjauksia sekä tietoturvapoliitikassa vahvistettuja periaatteita ja käytäntöjä.

Jatkuvuussuunnittelun avulla turvataan toiminnan jatkuvuus myös vakavan toimintahäiriön tilanteessa. Eläkekassa laatii jatkuvuussuunnitelmansa viranomaisten ja OP Ryhmän antamien ohjeiden mukaisesti.

Vakuutustoiminnan riskit

Työeläkejärjestelmä on osittain rahastoiva. Tällöin vain osa eläkkeistä rahastoidaan ja sitä täydennetään jakojärjestelmällä. Rahastointi tapahtuu yksilökohtaisesti kunkin työsuhteen vakuuttaneessa eläkelaitoksessa voimassa olevaan lainsäädäntöön perustuen.

Rahastoitu osuus on yksittäisen eläkelaitoksen vastuulla. Rahastoidun osuuden tuottovaatimus muodostuu täydennyskertoimen, rahastokoron ja osaketuottokertoimen summana. Rahastoimaton osuus on yhteisesti kustannettavaa tasausosaa, joka kustannetaan vuosittain kerättävillä eläkelaitoksille yhteisesti määrätyillä vastuunjakokorvauksilla. Eläkekassan vuosittain maksamista eläkkeistä rahastoitua osaa on keskimäärin neljännes.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa vastuuvelan laskentaa koskevat laskuperusteet eläkekassan hakemuksesta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa eläkekassoille asetuksen vastuunjakoa varten laskettavista suureista.

Eläkekassan vakuutustoiminnan riskit liittyvät vastuuvelan riittävyyteen. Vastuuvelka voi osoittautua riittämättömäksi, jos eläkekassan vakuutettujen keskimääräinen elinikä ylittää laskuperusteiden mukaisen oletuksen. Lisäksi vastuuvelkaan sisältyvä varaus tuntemattomia eläkkeitä varten voi jäädä riittämättömäksi, jos alkavia työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeitä on enemmän kuin laskuperusteet olettavat. Tämän kompensointiin eläkekassalla on käytettävissään tasotusvastuuta. Ennakkopalkkasumman väärä arvio aiheuttaa vastuuvelkaan ainoastaan hetkellisen laskuvirheen.

Vastuuvelan osoittautuminen riittämättömäksi aiheuttaisi vakuutusmaksun korotuspaineita tuleville vuosille.

Eläkekassan vastuullinen aktuaari laatii määräysten mukaan ennusteen 10 vuoden eläkemenon ja vastuuvelan kehityksestä. Toimintapääoman kautta pystytään tasaamaan vakuutusmaksutasoihin kohdistuvaa vaihtelua, joka aiheutuu sijoitustoiminnan tuottojen vaihtelusta.

Sijoitustoiminnan riskit

Eläkekassan tuloksen ja vakavaraisuuden kannalta merkittävin riski liittyy sijoitustoimintaan. Sijoitustoiminnasta vastaa Eläkekassan hallitus, joka laati eläkelaitokselle sen varojen sijoittamista koskevan sijoitussuunnitelman. Sijoitussuunnitelmassa määritetään sijoitusomaisuudelle tuotto- ja riskitaso sekä tavoitejakauma, sen vaihteluvälit, vertailuindeksit sekä sijoitustoimintaan kohdistuvat muut rajoitukset.

Sijoitustoiminnan riskeihin varaudutaan sijoitussuunnitelmassa ja sijoitusten riskienhallintasuunnitelmassa määritellyllä tavalla sekä huolehtimalla henkilöstön asiantuntemuksesta ja tarvittavista resursseista.

Sijoitussuunnitelman noudattamista valvotaan seuraamalla sijoitusomaisuuden toteutunutta allokaatiota ja sijoitustoimintaan kohdistuvia muita rajoituksia. Vakavaraisuustasosta, sijoitussuunnitelman ja muiden sääntöjen ja määräysten noudattamisesta raportoidaan säännöllisesti toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

Pitkän tähtäimen tuottotavoitteiden saavuttaminen edellyttää hallittua riskinottoa sekä sitä vastaavaa riskinkantokykyä ja toimintapääomien tasoa. Eläkelaitoksen vastuullinen aktuaari laatii ennusteen vastuuvelan ja eläkemenojen kehityksestä. Sijoitusomaisuuden allokaatiossa otetaan huomioon vastuuvelan luonne, riskinkantokyky ja likviditeettivaatimukset. Lisäksi huolehditaan lakisääteisen eläkevakuutuksen luonteen mukaisesti sijoitusten tarkoituksenmukaisesta hajauttamisesta.

Sijoitusomaisuuden jakauma, tuotto- ja riskiluvut

2016 ¹⁾

	Perusjakauma		Riskijakauma		MWR-tuotto ²⁾	Volatiliteetti ³⁾
	MEUR	%	MEUR	%	%	%
Korkosijoitukset	549,3	37,5 %	440,6	30,1 %	4,4 %	
Lainasaamiset	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	518,9	35,4 %	410,2	28,0 %	4,6 %	2,8 %
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	9,7	0,7 %	-99,1	-6,8 %	-54,4 %	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	509,2	34,8 %	509,2	34,8 %	5,9 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	30,5	2,1 %	30,5	2,1 %	0,7 %	
Osakesijoitukset	559,0	38,2 %	564,0	38,5 %	8,2 %	
Noteeratut osakkeet	424,7	29,0 %	429,6	29,4 %	5,0 %	13,9 %
Pääomasijoitukset	133,7	9,1 %	133,7	9,1 %	20,4 %	
Noteeraamattomat osakkeet	0,6	0,0 %	0,6	0,0 %	5,1 %	
Kiinteistösijoitukset	238,4	16,3 %	238,4	16,3 %	6,8 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	114,3	7,8 %	114,3	7,8 %	6,1 %	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	124,1	8,5 %	124,1	8,5 %	7,5 %	
Muut sijoitukset	117,0	8,0 %	117,0	8,0 %	1,4 %	
Hedge-rahastosijoitukset	84,6	5,8 %	84,6	5,8 %	1,3 %	4,3 %
Hyödykesijoitukset	5,6	0,4 %	5,6	0,4 %	5,7 %	
Muut sijoitukset	26,8	1,8 %	26,8	1,8 %	0,8 %	
Sijoitukset yhteensä	1 463,7	100,0 %	1 360,0	92,9 %	6,0 %	5,5 %
Johdannaisten vaikutus			103,7	7,1 %		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 463,7	100,0 %	1 463,7	100,0 %		
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,8 vuotta					

1) Sisältää siirtyvät korot

2) Kokonaistuotto ei sisällä kohdistamattomia kuluja/tuottoja

3) Sijoitusten volatiliteetti laskettu kuukausihavainnoista 24 kk:n ajanjaksolta.

2015 ¹⁾

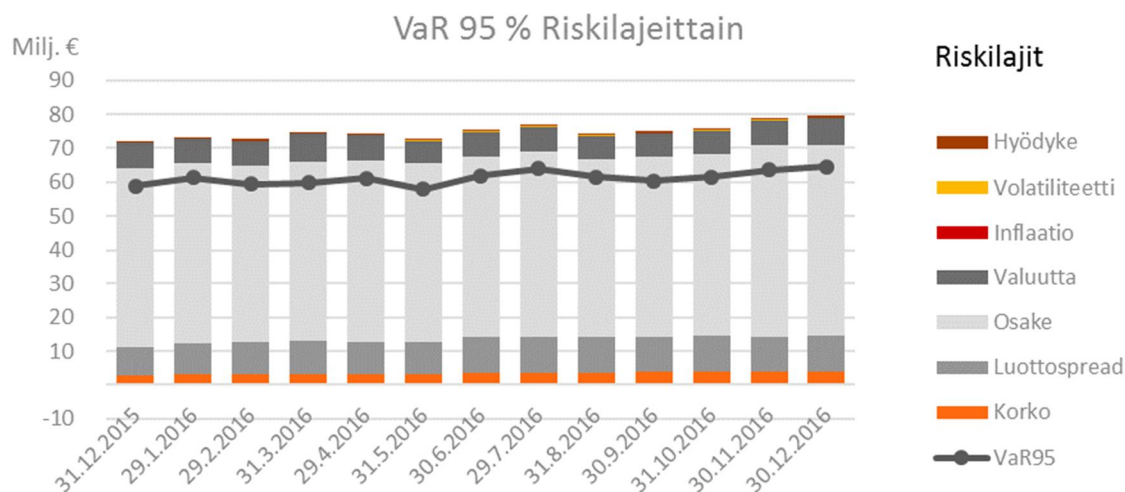
	Perusjakauma		Riskijakauma		2) Volatiliteetti ³⁾	
	MEUR	%	MEUR	%	%	%
Korkosijoitukset	544,9	38,9 %	446,5	31,8 %	-0,6 %	
Lainasaamiset	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0 %	
Joukkovelkakirjalainat	414,1	29,5 %	315,7	22,5 %	-0,8 %	2,3 %
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	3,9	0,3 %	-94,5	-6,7 %	-35,9 %	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	410,3	29,3 %	410,3	29,3 %	-0,4 %	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset	130,7	9,3 %	130,7	9,3 %	2,5 %	
Osakesijoitukset	522,8	37,3 %	522,8	37,3 %	13,3 %	
Noteeratut osakkeet	417,6	29,8 %	417,6	29,8 %	13,7 %	12,7 %
Pääomasijoitukset	103,9	7,4 %	103,9	7,4 %	11,3 %	
Noteeraamattomat osakkeet	1,3	0,1 %	1,3	0,1 %	10,8 %	
Kiinteistösijoitukset	217,5	15,5 %	217,5	15,5 %	4,6 %	
Suorat kiinteistösijoitukset	107,6	7,7 %	107,6	7,7 %	3,8 %	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	109,9	7,8 %	109,9	7,8 %	5,5 %	
Muut sijoitukset	117,2	8,4 %	117,2	8,4 %	5,8 %	
Hedge-rahastosijoitukset	88,3	6,3 %	88,3	6,3 %	8,0 %	4,3 %
Hyödykesijoitukset	5,4	0,4 %	5,4	0,4 %	-26,0 %	
Muut sijoitukset	23,6	1,7 %	23,6	1,7 %	8,8 %	
Sijoitukset yhteensä	1 402,4	100,0 %	1 304,0	93,0 %	5,8 %	4,8 %
Johdannaisten vaikutus			98,4	7,0 %		
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	1 402,4	100,0 %	1 402,4	100,0 %		
Jvk-salkun modifioitu duraatio	2,4 vuotta					

1) Sisältää siirtyvät korot

2) Kokonaistuotto ei sisällä kohdistamattomia kuluja/tuottoja

3) Sijoitusten volatiliteetti laskettu kuukausihavainnoista 24 kk:n ajanjaksolta.

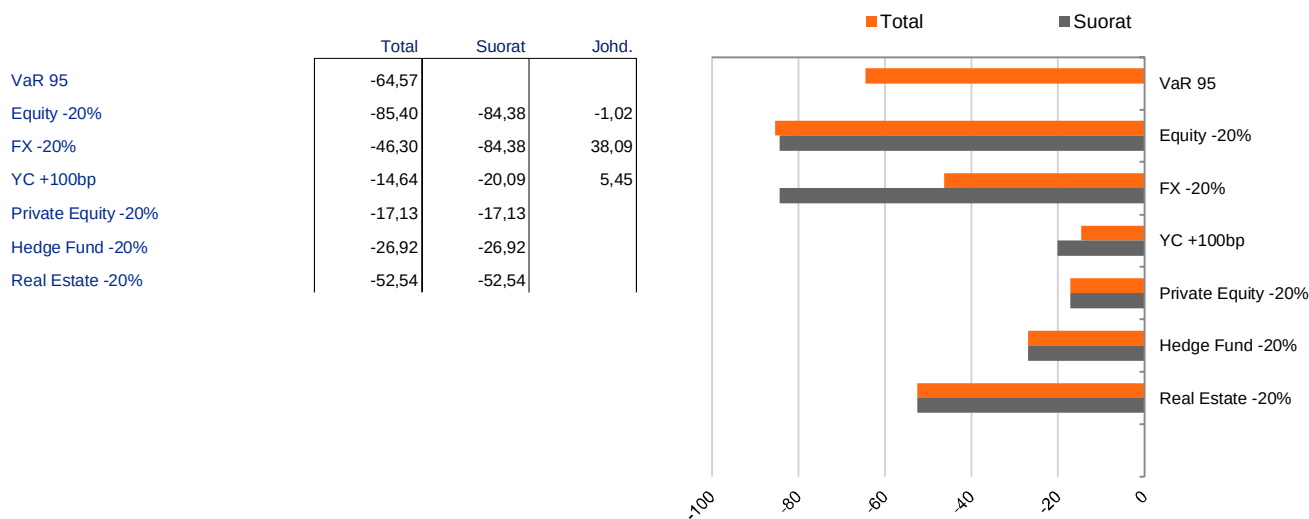
Sijoitusomaisuuden riskianalyysi

Sijoitusomaisuuteen kohdistuu eri riskilajeista johtuvia arvonmuutosriskejä, minkä takia sijoitukset hajautetaan tehokkaasti eri omaisuusluokkiin ja niiden sisällä eri sijoitusinstrumentteihin sekä maantieteellisesti että toimialoittain, jolloin hajautushyödyt mukaan lukien riski on pienempi, kuin eri riskilajien summa.

Sijoitusomaisuuden riskitasoa mitataan toteutuneiden tuottojen keskihajonnalla ja Value-at-Risk mitarilla (95 % luottamustaso ja 1 kuukauden pitoaika). Var (95%/1kk) on vuoden aikana vaihdellut vuoden vaihteen 4,5 ja 4,6 prosentin välillä salkun markkina-arvoon suhteutettuna. Ylläolevassa kaaviokuvassa riskilajien yhteenlaskettu VaR oli vuoden lopussa 80 Milj.€ ja hajautushyödyt huomioiden VaR oli 65 Milj. €.

Sijoitusomaisuuden riskit ja herkkydet MEUR

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien päiväkirja on arkistoitu LEA - arkistointijärjestelmään*. Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna. Raportit arkistoitu LEA-arkistointijärjestelmään**. REA-arkistointijärjestelmään Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa***. Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä. Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

Yhtiön pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä. Merkittävimpien osakirjanpitojen

- arvopaperikirjanpito
- saatavalaskenta
- maksutulohallinta
- perintä- ja korvausjärjestelmä
- SAP HR ja Aditro
- SAP käyttöomaisuus
- SAP SD laskutus
- SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

tiedot ovat siirtyneet pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvedona.

Sovellus- tosite *)	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	77000001	77999999
	MALLITOSITE	X2	78000001	78999999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldonsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARNONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS.LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP. VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoidtavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoidtavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoidtavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoidtavat	HN	1029000001	1029999999
	MYYNTELASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoidtavat	DG	1031000001	1031999999
	MYYNTELASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	HYVITYSLASKUTUS eliminoidavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoidavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminoidavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminoidavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminoidavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAU	MT	1040000001	1040999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYNTILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYNTILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJO, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001	1107999999
	Ariba tilaus eliminoidava	LU	1108000001	1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoidava	LV	1109000001	1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoidava	LX	1110000001	1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoidava	LY	1111000001	1111999999
	Ariba peruutustosite	LZ	1112000001	1112999999
12999	ENTRA	EN	1299900001	1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001	2010999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
990004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIIROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 ***)
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 ***)
9900070	SÄILYTYS-PALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
	SÄILYTYS-PALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN			
990070	(KESÄ- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPERIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9901050	ALS/PREEMIOT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
679	PÄÄMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUKSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
683	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIRTO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIRROT	Z1	9930010001	9930019999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

OP-ELÄKEKASSA

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Helsingissä 6. päivänä helmikuuta 2017

Outi Taivainen
Hallituksen puheenjohtaja

Pasi Laaksonen

Arja Minkkinen

Marjo Närhi

Pekka Rintala

Jarmo Viitanen

Erkkö Ryyänen
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 16. päivänä maaliskuuta 2017

KPMG Oy Ab
KHT-Yhteisö

Paula Pasanen
KHT

Jukka-Pekka Mylén
KHT